

Alcedo

April 2024 Årg 46

Naturskyddsföreningen
Örkelljungabygdens Natur

Här kommer **Alcedo 2024!** Som vanligt är även detta nummer fullt av intressant läsning och fina bilder att betrakta.

Denna gång presenterar vi programmet för hela året eftersom vi framöver valt att inte längre skicka ut det sedvanliga programbladet i juni. Missa därför inte att då och då titta in på vår hemsida eller att följa våra sociala medier. Där kan du få aktuell information om förändringar eller om något nytt dyker upp under året.

Örkelljungabygdens Natur har under flera decennier haft en speciell plats på hemsidan där vem som kan skriva in sina observationer, kort och gott kallas detta forum för obs-sidan. Dessa observationer, tankar och reflektioner speglar i stora drag föreningen samt vad som händer i naturen runt Örkelljunga med omnejd. Vi har av den anledningen valt att göra ett långt utdrag från året 2023 för att visa vilken aktivitet som finns i ÖbN – och så har det varit genom åren!

Värt att nämnas är också Patric Carlssons artikel ”Fågelåret 2023 i Örkelljunga kommun”. Här skildras fågellivet i kommunen under årets alla årstider utifrån en van och entusiastisk skådares perspektiv – missa inte detta tillfälle att ta del av dessa fördjupade insikter!

I övrigt ställs frågan om hur det går för storlommen? och kommer orrarna att fortsätta sin dans? Vi hoppas på det!

Styrelsen & redaktionen

Redaktionen

Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkelljunga,

tfn 073-390 50 91. janneringarp@gmail.com

Perry Vigelsbo, Lingonvägen 1, 286 36 Örkelljunga,

tfn 0435-510 58, vigelsbo@telia.com

Pär Svensson (*layout*), Klockgatan 21, 286 34 Örkelljunga,

tfn 076-775 44 75, svensson.par@outlook..com

Nästa **Alcedo** kommer när den kommer.

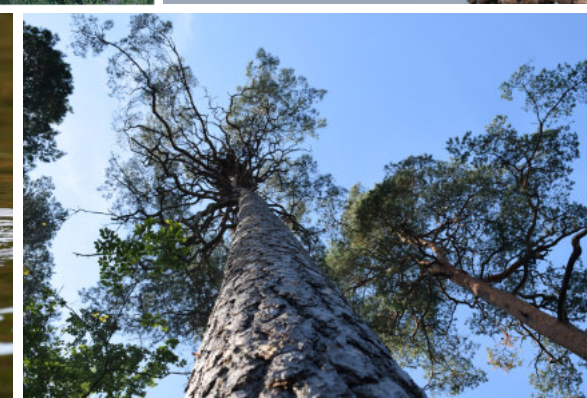
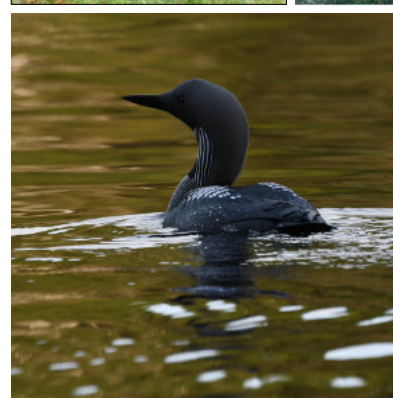
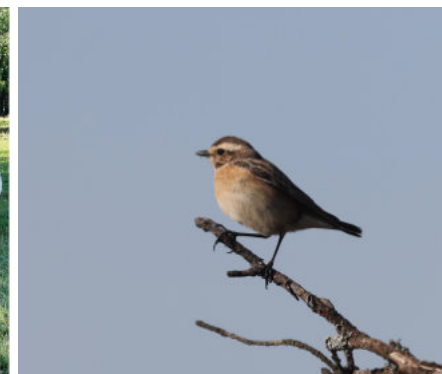
Framsida gråssiska i Ljungaskog. Foto: Patric Carlsson.

Baksida göktyta i Sonnarp. Foto: Patric Carlsson.

Innehåll

Alcedo april 2024

Program för hela 2024	4
Observationer som passerat	12
Fågelåret 2023	40
Hur går det för storlommen	64
Småkrypens individer	72

Program

2024

13/1 **Lördag. Hemmanaturen** ägnas denna lördagsförmiddag all uppmärksamhet. Det aktuella vädret, kanske trettio centimeter snö eller tio plusgrader, sätter ramarna för vart vi styr våra steg. Men visst är de skönt att efter alla helger få träffas i hemmaskogen. Fika, klädsel, skodon, kikare. Samling på parkeringen vid Coop Extra kl. 09.00.

Ansvariga Björn Herrlund tfn 070-951 53 23 & Janne Johansson tfn 073 390 50 91.

1/2 **Torsdag. ÅRSMÖTE för Örkelljungabygdens Natur – mötet börjar 18.30** och genomförs i Utbildningscentrums lokaler. Föreningen bjuder på fika. Efter årsmötet, ca 19.00, kommer **naturfotografen Mats Bentmar** visa sitt bildspel **Mina möten med varg**. Mats presenterar sin bildvisning på detta sätt: "Inget djur är så omdebatterat som vargen. Numera finns den även i Skåne och det väcker många olika känslor. Jag har följt några vargrevir i Västmanland ca tio år och här berättar jag om mina möten genom åren. Bildspelet varar ca en timme och innehåller även ljudinspelningar.

Ansvarig Styrelsen.

Foto: Janne Johansson.

25/2 **Söndag. "Fukushima inifrån den röda zonen"**. Journalisten och fotografen Agneta Elmegård är en av initiativtagarna bakom Aftonbladets *Klimatlive* som startade upp för tre år sedan och där tidningen gör daglig rapportering om klimat och miljö. Vid besöket i Örkelljunga kommer Agneta att fokusera på en reportageresa hon gjorde 2018 bort till Japan. Hon var då en av få journalister som fick klartecken att besöka de områden kring kärnkraftverken i Fukushima som slogs ut av den tsunamivåg som följde av kraftiga jordbävningar ute till havs. Detta var sju år efter den förödande katastrofen, som skedde 2011, vilken fick till följd att "mängden radioaktivt cesium som spreds i atmosfären efter explosionen var lika med 168 Hiroshimabomber". Vi får höra hur lokalbefolkningen tillsammans med forskare kommit fram till att det går att odla raps på den av cesium kontaminerade jorden. Det visar sig nämligen att den olja som utvinns från rapsen förblir okontaminerad av det cesium som finns i marken, samtidigt som blasten istället drar åt sig extra mycket av det radioaktiva ämnet och på så sätt bidrar till att rena jorden. Föreläsningen hålls i Utbildningscentrum och börjar redan kl. 11.00! OBS tiden!
Ansvarig Janne Johansson tfn 073 390 50 91.

11/3 **Måndag. Isolerade öar av habitat eller fungerande grön infrastruktur? - utvärdering av tillstånd och trender**. Denna kväll ska den kunnige forskaren och skogsmänniskan Per Angelstam ge oss en bakgrund till hur skogsbrukets alltmer rationella, effektiva framväxt under 1900-talet på många sätt har skapat förenklade nutidsskogar, med ofta starkt utarmad biologisk mångfald. Hur kan en mer rimlig framtid möjligen se ut, behöver vi restaurera många av våra nutidsskogar eller hur gör vi? Många möjligheter till samtal och diskussion denna kväll.

Föredraget kommer att börja 19.00 i Örkelljunga församlingshem.

Ansvarig Janne Johansson tfn 0733 905 091.

20/3 **Onsdagkväll. Skymningsvandring**. När ljuset tonar bort denna onsdag vandrar vi genom de trolska fornåkrarna i Lärkesholm. Vi söker oss därefter ner mot sjön och följer stigen tillbaka. Vi hoppas bli ledda sista sträckan av en välkomnande eld vid grillplatsen i höjd med Gustafs backe. Där samlas vi och värmer oss när vi inväntar glöderna och den som vill kan sedan grilla sina medhavda korvar eller bara njuta av skymningen och en kopp varm dryck denna tidiga vårväll. Varma kläder och täta skor kan vara bra. Medtag egen fika och eventuellt korv med tillbehör om så önskas. Samling 17.45 vid COOP Extra.

Ansvariga Birgit och Pär Svensson.

7/4 **Söndag. Myrvandring.** Vi försöker hålla fortsatt liv i vår fleråriga tradition, den att i april månad vandra runt i något intressant myrkomplex i kommunen. Vi väntar med att bestämma vilken mosse vi kommer att gå på tills vi närmar oss utsatt datum. Nu förtiden tycks kraftiga volymer regn kunna vräka ner på kort stund. Hoppas du vill avsätta denna dag för att uppleva våra unika tassemarker. Samling 09.00 vid COOP Extra.

Ansvariga Janne Johansson & Patric Carlsson.

4/5 **Lördag. Hallands Väderö.** Denna lördag gör vi åter en Väderötur; visst måste alla hålla med om att denna ö är något otöver det mesta, i alla fall på våra breddgrader! Och i början av maj får man både uppleva rik fågelsång och en diversifierad flora. Och så kan man köpa glass i kiosken! Kan livet vara bättre? Vi samlas vid COOP Extra kl. 08.45. *Ansvariga* Janne Johansson & Eva Persson.

25/5 **Lördag. Hässleholmsutflykt med växter och naturtyper i fokus.** Denna dag vandrar vi runt de vackert liggande sjöarna Algustorpsjön och Rammsjön i Hässleholms kommun. Områdena vi ska besöka ligger knappt halvmilen norr om Röke. Samling vid COOP Extra kl. 09.00. *Ansvarig* Janne Johansson tfn 0733 905 09.

5/6 **Onsdag. Naturnatten, ett säreget arrangemang!** Detta år har Björn och Kurt Arne lovat ledsaga oss ut i mörka natten för att om möjligt hitta någon lämplig fågellokal med spännande nattliga fågellåten. Är du spänd på att uppleva något häftigt, så se till att komma med. Och så ska vi också ha tur med vädret, förstås. Samling vid COOP Extra kl. 21:00.

Ansvariga Björn Herrlund & Kurt Arne Johansson.

Foto: Janne Johansson.

16/6 **Söndag. Vilda blommornas dag.** Otaliga gånger under åren som passerat har Zigge visat hugade blomälskare runt på någon av kommunens mer spännande floralokaler. I skrivande stund har detta års besökslokal ännu inte bestämts, men om du följer oss på vår hemsida, så lovar vi avslöja platsen några veckor innan dagen D. Samling vid COOP Extra kl. 09.00.

Ansvarig Janne Johansson

1/8 **Torsdag. Slätter i Spångabygget.** Den traditionella vildhöstnaden, änghöstnaden på vår sidvall i Spång går i år av stapeln i augusti månads början. Vi slår med gemensamma lieslag av de nu överblommade gräsen och örterna i den fuktiga slätten. Samling vid före detta Netto kl. 17.50 eller uppe vid Spångabygget kl. 18.00. Föreningen bjuder på förplägnad!

Ansvariga Perry Vigelsbo tfn 070-444 74 38, Eva Johansson & Janne Johansson tfn 073-390 50 91.

8/8 **Torsdag. Borttagning av gräset i Spångabygget.** Det är ikväll dags att räfsa och bära bort det i förra veckan avslagna gräset uppe i Spång. Hoppas du hittar tid att vara med. Var och en håller sig med fika. Samling vid Spångabygget 18.00.

Ansvariga Perry Vigelsbo tfn 070-444 74 38, Eva Johansson & Janne Johansson tfn 073-390 50 91.

15/9 **Söndag. Flyttfågeltider** Flytttider för flyttfåglar börjar hos oss redan efter midsommar med en del vadare. Sträcktiderna slutar inte förrän i november för de sista arterna. Så denna söndag tar vi oss på ett lämpligt sätt ut till kusten, där både tidiga flyttfåglar, liksom en del senare kan hittas. Medtag fika för två tillfällen och någon timme efter lunch är vi tillbaka. Samling vid COOP Extra kl. 8.00.

Ansvariga är Björn och Kurt-Arne.

21/9 **Lördag. Svampdag i nån hemmamark.** Vi hoppas att denna höst blir givande för den som vill vistas ute i svampskogen. Men valet av marker vi ska besöka avgörs som vanligt av sensommarens väderlek. Glöm inte bra svampplitteratur! Väl mött. Vi ses på COOP Extra kl. 09.00. Glöm inte svampkorgen och inte heller fikakorgen. *Ansvariga* Janne Johansson & Eva Persson tfn 070-830 14 27.

17/10 Torsdag. En exklusiv föreläsning bjuds vi på denna kväll.

Vi får höra Jan Svante Vanbart då han berättar om sitt upplevelserika liv med speciell fokus på **Mayafolkets** kalendrar, skriftspråk, pyramider och kosmiska astronomi. Jan Svante Vanbart växte upp i Örkelljunga (under namnet Jan Svantesson) men bor sedan 1980 på en ekoby i Mexiko och har gjort ett antal resor till Mayafolkets gamla riken i södra Mexiko, Guatemala och Honduras. Vi samlas i Församlingshemmet, där föreläsningen börjar kl 19.00.

Ansvarig Eva Persson tfn 070-830 14 27.

16/11 lördag. Vandrung runt Skinningeholmssjön; detta år ska vi försöka lära oss mer hur omgivningarna till Skinningeholmssjön är beskaffade. Sjön ligger nära det lilla samhället Skånes Vårsjö, ett samhälle som byggdes upp efter det att järnvägen anlagts på 1890-talet. Samling vid COOP Extra kl. 09.00.

Ansvarig Janne Johansson tfn 073-390 50 91.

5/12 Torsdag. Egna bilder. Vi håller fast vid denna traditionella föreningsträff med bilder från året som gått. Hoppas du ställer upp med dina egna, bästa foton, med anknytning till naturen och gärna Örkelljunga Natur. Vi begränsar oss till max 100 bilder per person!! Detta är en bra kväll att minnas på – nu när decembermörkret omsluter oss. Samling i Utbildningscentrums lokaler kl 19.00

Ansvariga Perry Vigelsbo tfn 070-444 74 38 & Janne Johansson tfn 073-390 50 91.

26/12 Torsdag. Annandag jul. Hallands Väderö. Bjärekretsen har gjort annandagen till en återkommande Väderödag och vi i vår förening behöver bara haka på. Vill du få en ordentlig nypa ny luft mitt i julhelgens stök och alla måsten så häng med denna dag! Avfärd 08.45 från COOP Extra. Samling vid Väderöbåtarna i Torekov 09.45. *Ansvarig* Eva Persson tfn 070-830 14 27.

6/2 Torsdag. ÅRSMÖTE för Örkelljungabygdens Natur 2025 – mötet börjar 18.30 och genomförs i Utbildningscentrums lokaler. Föreningen bjuder på fika. Efter årsmötet, ca 19.00, bjuds deltagarna på något föredrag som ännu inte är bestämt – håll utkik på vår hemsida och våra sociala medier om detta.

Ansvarig Styrelsen.

Foto: Janne Johansson.

Gökotta 2023-06-02

”I början låg morgondimman tät över sjöarna och sången från våra bevingade fåglar var lite avvaktande.”

Observationer som passerat

Följande sidor är hämtade från vår hemsidas observationsbok under år 2023. Texterna är tagna som de en gång skevs, ofta snabbt påkomna direkt efter hemkomsten från något besök i naturen, själv eller tillsammans med andra. Så har det varit under många decennier och sammantaget blir detta en bild av Örskelljungabygdens natur. Men det visar också prov på föreningslivets styrka där engagemang, intresse och kunskap kan växa sig starka till gagn för både människan och samhället och kanske rent av för det landskap och den natur vi lever i och är beroende av.

2 februari – ÅRSMÖTET i Utbildningscentrum
27 personer (varav 4 höganäsbor) samlades ikväll i Utbildningscentrums stora sal. De hade kommit för att under ett par timmar lyssna på utterkännaren Börje Gunnevik, från Vetlanda. Och Börje hade mycken kunskap om det vattenälskande djuret, många bilder visades, många filmsnuttar som han lyckats fånga med sina kameror. Tacksamt att han så chosofritt, men initierat gav närporträtt åt ett djur som försvann från örskelljungatrakten på 1950-60-talet, men som under de senaste två decennierna börjat återvinna förlorade "vatten". Liksom i förbifarten hade ÖbN även sitt årsmöte denna kväll.

Foto: Janne Johansson.

28 februari – kryptogamcirkeln

Nystart för året av vår lilla kryptogamcirkel. För sex personer fungerade tid och möjlighet. Vi vandrade runt 2-3 timmar i skogarna här i Ringarp. Granhygge med långsam lövföryngring (plantering)... vi räknade till ca 95 årsringar på granstubbe! Stora grantimmersträd som angripits av granbarksborrar. Vi mjukar upp med repetitioner av västlig hakmossa, släktingen kransmossa, kvastmossa, björnmossa... och nästan överallt den flitigt växande cypressflåtan (bergklomossan). Pillerstarr, vårfryle. Störväxt, död gran, grävlinggryt modell äldre. Svartmessång, större hackspett. Var det inte en sånglärka som flög förbi "kvittrade" Tommy? Ja, nu är det dags att ta upp våra kryptogamstudier igen.

28 februari – Håkan Lundkvist (entomolog)

Fick rapporten över den mycket noggranna, intressanta (ved)insektsinventeringen i Ringarp. Här delar av Håkans sammanfattning: *"I samband med bildandet av biotopskyddet för bokskogen vid Östra Ringarp har Naturcentrum genomfört en inventering av vedlevande insekter, i första hand skalbaggar, på uppdrag av Janne Johansson (ägare till den aktuella fastigheten) och med ekonomiskt bidrag från Örskelljunga kommun och Örskelljungabygdens Natur (Naturskyddsföreningen). Med hjälp av fönsterfällor i det aktuella biotopskyddsområdet och ytterligare några fönsterfälla strax utanför kunde 321 insektsarter artbestämmas varav 11 rödlistade. Alla av de funna insekterna är inte vedberoende men den absoluta majoriteten är på något sätt knutna till död ved, trädhåligheter eller vedsvampar. Resultatet visar att bokskogen har en stor mångfald av vedlevande insekter och att det förekommer flera rödlistade arter. Arterna dvärgstumpbagge *Aeletes atomarius* NT och bokbarkeglansbagge *Rhizophagus brancsiki* VU är två arter med begränsad utbredning och som är starkt knutna till Skånes och Hallands bokskogar."*

2 mars – Samrådsmöte om solpark

Under ett par timmar i eftermiddag var det "öppet hus" om förslaget till solpark i Persköp; 125 ha stort. En hel del folk kom till Ekets bygdegård där bakomvarande företag presenterade och svarade på frågor, frågeställningar. Märkligt nog fanns INTE markägarna själva på plats och det verkar som om de kringboende, ofta starkt berörda av planerna, varit mycket dåligt informerade och förberedda på de nya idéerna. Svårförståeligt!! Om allt fortsätter kan kanske idén om att fånga solstrålar på ganska miljövänligt sätt bli verklighet om så där 4-5 år. Men fattar som sagt inte alls att de "sökande" startar upp en sådan väldig process, markomvandling i en liten skogsby på ett så opedagogiskt sätt. Smått huvudlöst att man inte ser till att övriga berörda tidigt får påverka...

3 mars – ÖbN-föredrag

I torsdags kväll fick näst intill 20 personer förmånen av att se och höra naturfotografen Jan Elmélids bildföredrag under ett par timmar i Utbildningscentrums lokal. Han kallade föredraget "*Möte med Djur och Natur*" och bilderna var från året 2018. Många njutningsbara foton nådde våra ögon; gärna var det fåglar som avporträtterades, blommor från Åraslövs mosse, de egna hönsen och katterna och så förstås favorit med kronhjortsbilder från mellanskåne... Vi tackar för tillfället!!

16 mars – ÖbN-föredrag

Ikväll genomförde Per Lagerås ett spännande föredrag om digerdöden, om sydsvenska högländet - där pollenanalyser ofta var viktiga arbetsredskap för tolkningen av gamla tiders markanvändning. Per Lagerås, arkeolog (paleogeolog) från Lund, har tillsammans med andra skrivit en bok om digerdöden och hur man kan avläsa hur stora arealer åker övergavs. Kanske flyttade överlevande bönder ner till mer bördiga områden. I andra fall var det nog så att minskningen av sädesodling ersattes med hållandet av boskapsdjur; det senare var mindre arbetskrävande. En annorlunda kväll där ca 40 personer dök upp i ortens församlingshem. Vi tackar Per för ett kvällsföredrag värt att lyssna till!!

Ljudupptagning av Peter Klässman. Foto: Janne Johansson.

18 april – Peter Klässman, inspelning storlommens läte

Ikväll var vi drygt två timmar uppe vid Vårsjön. Peter ville spela in lommens rop... om vi lyckades lovades jag en framtida tårta i belöning. Jo, tårtan ska bli min!! Flera gånger fick vi höra det härliga "vildmarkslätet" från vår kommunfågel, storlommen. Några gånger ropade två olika lommar strax efter varandra, ett par gånger hördes ytterligare en lom mer avlägset!! I övrigt: kanadagås, grågås, gräsand, morkulla, rödhake, koltrast, fladdermus, nattfjärilar

1 maj – exkursion Sinarpsdalen

Vi var tio personer som vandrade i Sinarpsdalen idag. I det fina vädret gick vi den fina vandringsleden i dalen och tittade på nya våtmarker anlagda ifjol och några som var ett par år gamla. Där var inte så många våtmarksfåglar ännu men några såg vi plus en del annat. Gräsand sothöna grågås, brun glada röd glada ormråk spillkråka svarthätta och vi hörde göktyta svartvit flugsnappare ärtsångare gransångare taltrast bofink talgoxe. Blomningen var fin på vissa ställen med vitsippor svalört jordreva och blåbär hade börjat blomma. I maskrosorna var där en hel del vildbi och ett glödsanbi i blåbärsblomm. David Lindegren som har rödkullor och fjällkor i dalen mötte oss och berättade om våtmarkerna och samarbetet mellan grannarna för att få till det fina området. Lindegrens har en gårdsbutik i Sinarp och äger slakteriet i Bassholma. Det blev en fin runda på cirka 5 km.

9 maj – exkursion Lilla Attsjön

Småland, någon mil utanför Växjö, totalt 80 hektar, inklusive 50 hektar vattenspegel, med en del vassruggar och andra små "växtöar", döda träd längs ena kanten. Vad är detta? Jo, den tidigare sjön Lilla Attsjön, som sänktes ett par gånger för att bli mera jordbruksmark, vall och slutligen betesmark och till sist en igenväxande mosse/myr. Sista åren med betande kreatur var på 1990-talet. Men 2012 började ett jobb med att återskapa en sjö, en öppen vattenspegel, som alla fem markägarna var eniga om, plus Södra, som var nummer sex, och även de var med på detta. Egentligen var det inte så väldans mycket jobb som behövdes, igenproppning av dike på två platser, reglerbara, och anläggande av en vall på några hundra meter. Detta var det stora. Grillplatser, ett par vind- och övernattningsplatser, framkomliga stråk runt området, 5 km långa. 4,2 miljoner gav ansökningarna från olika håll, gick jämt ihop, 18 000 blev över och "lämnades" tillbaka!! Väldigt lyckat allt ihopa. Grunden från början var säkert de goda förberedelserna med markägarna, samtalen med dem. Så, 2012 igångsattes detta, och något halvår senare var markarbetena i stort

sett klara. Snabbt, effektivt, så ska det helst vara. Vilka åkte på denna heldag? Fem personer. Jan, Eva, KA och Elsie, och undertecknad. Inte var där denna majdag så mycket fågel. Skrattmäskolonin verkar detta år flyttat! Finns en sådan koloni drar den ofta till sej andra arter, skapar en trygghetskänsla, många ögon slår larm om en fiende är i antågande. Ett 20-tal skrattmåsar rörde sej i alla fall i sjöns omgivning. Simfågel var det lite magert med denna dag. Sångsvan, kanadagäss, knipa, kricka, men borde vara fler arter i mitt tycke. Bland det trevligast vi hade denna soliga söndag var spelet av ett antal grönbenor. Några par tofsvipor såg också ut att skrida till häckning här. Fikorna satt gott i magen vid ett par tillfällen! Lövsångare, svarthätta, gransångare, rödstjärt. Och, en utmärkt förevisning och allt om bakgrund och genomförande av detta projekt, som återgett byn Attsjö sin öppna sjö igen, Lilla Attsjö, var Per-Erik Larsson från Lamnhult. Vi tackar så väldigt mycket alla vi fem från Örkelljungabygdens Natur genom Björn Herrlund.

13 maj – Naturskyddsföreningen i Skånes LÄNSSTÄMMA

Denna vackra, lagom varma lördag genomförde Naturskyddsföreningen i Skåne sin länsstämma, sitt årsmöte. Som nämnts tidigare var vår krets i Örkelljunga, Örkelljungabygdens Natur, årets värd... Vi planerade förmiddagsexkursionen på så vis att det närbelägna Lärkesholm besöktes av det drygt 30-talet besökare. Väl uppe vid Lilla Lärka tog landskapshistorikern Pär Connelid hand om "taktpinnen" och förde oss fram genom det betade eklandskapet med sina tydliga historiska lämningar; det kunde vara åkerhak, åkerterasser, mängder med odlingsrösen (oftast påbyggda under flera hundra år)... Vi vandrade ut på grusvägen, över färsten till området närmast Lärkesholmssjön. Förutom de bandparcellaktiga åkrarna, oftast kantade av stensträngar mm, fanns också den raka gropavall som initierats av von Liewen i mitten av 1700-talet. Som man vet besökte själve Linné dessa marker, platser på sin Skåneresa 1749 och den med tiden mycket vittbereste, välkände "naturalisten" blev mycket imponerad av von Liewen, den duktige, klurige gamle militären! Efter god lasagne på Strandhem hölls därefter länsföreningens årsmöte. Mötet tog ett par timmar, den under 6 år arbetande ordförande Linda Birkedal avtackades. Trevlig dag var så slutligen till ända, men mest uppskattat var utan tvekan Pär Connelids pedagogiska sätt att handleda oss kanske artfixerade biologer. Nu fick vi mycket annat att tänka på också!! Jo, glömde nämna att Björn Mauritzon och Maria Månsson Brink från reiserska stiftelsen också deltog i länsstämmans exkursion och bidrog med kunskap och tankar; tack för det!

Pär Connelid, i mitten, inleder sin guidning vid Lilla lärka. Foto: Birgit Svensson.

22 maj – Floracirkeln, Spångabygget

Denna vackra, still kväll strosade växtcirkelns deltagare runt på ängen i Spångabygget. Hela 14 personer deltog, nämligen: Gunilla, Lars P, Evy, Lars S, Eva J, Tommy, Frosten Nilsson, Lotta, Björn J, Lena, Eva P, Gunhild, Pär, Janne. Ängens försommarblommor var nu igång, tänk er vattenklöver och småvänderot, kärviol, många granspiror i slutningen norrut. Vi försökte också bestämma en del starrarter som höjt sig ur blötan, det kunde vara hirsstarr, dystarr, nålstarr, loppstarr. Många blad som ska bli kärffibblans sågs spira upp, myrliljebladen är bara i sin linda. Och av lokalens ullarter sågs också bara dess början...

24 maj – Floraväkteri; hårginst, backsippa

Först leta jag lite efter hårginst nere i Ljungaskog, vid gamla järnvägsspåret. Men alltmer igenväxt... Senare letade jag efter samma ljunghedsväxt på baksidan av bergtäkten i Ekholm, och där fanns intill stigen kring täktvattnet några ginstgrenar som börjat blomma. Ett annat stopp var det nere i Persköp; såg endast en enstaka, smått överblommad backsippestängel! Den växten är nära utrotad som kommunal art. Dessvärre. I den lilla slänten sågs ock näpna jungfrulin, blå till färgen. Och gula solar från svinrotens stänglar. Körde då ner till Ramnekärr, Unossons slätteräng; här blommor nu många svinrötter, även kallad kornfibbla. Hit måste vi också göra besök... Gröngöling ropade på ett par lokaler, en hämpling intill vägen i Flinka.

Gökotta och spaning vid Lärkesholmssjön. Foto: Birgit Svensson

2 juni – 4:e klassare, Lärkesholm

De aktiva ornitologerna i Örkeljungabygdens Natur, hjälptes idag på morgonen, i ett alldeles förträffligt väder, till med att ledsaga, berätta om, förklara, vad naturen har att visa en tidig morgon i början på juni, för många av kommunens fjärdeklassare. Alla fyror från Bering och Mården var med. Eleverna delades upp i sex grupper, som på olika sätt vandrade runt de båda sjöarna i Lärkesholms- området, Lärkesholmssjön och Lillsjön. På ett lättförståeligt sätt visade och berättade Inger, Eva, Lennart, Birgit, Pär, Janne och Björn om vad som hördes och sågs i området. Mest blev det fåglar och en del från växtriket. I början låg morgondimman tät över sjöarna och sången från våra bevingade fåglar var lite avvaktande. Men, solen bröt igenom dimman och genast blev det en bättre ljudkuliss runt oss. Lövsångare och bofinkar kom loss, landets talrikaste fåglar som bara måste sitta i alla barnhuvuden. Drillsnäppor flög tätt över Lärkesholmssjöns vattenspeglar, fisktärnan gjorde ett stilfullt besök, trädgårds-, törn- och ärtsångare kom igång, liksom den skönsjungande svarthättan. Ett par fikor ingick i promenaden, och efter turen vankades det hamburgare och korv. Smakfullt värre! Tacka alla elever, medföljande föräldrar, och alla lärare och assistenter för finfin fredagsmorgon. De ideella ”experterna” har redan nämnts ovan för gott ledarskap. Vid pennan, Björn.

6 juni – Exkursion natlyssning

Denna fina junidag var det natlyssning på det som låter när solen gått ner, som vanligt i väster! Hemmalokalerna lämnades och vi sex begav oss över kommungränsen och in i Klippan. Rönnås dalgång, och ett par lokaler där, som har namnet Bläsinge ängar. Platsen ligger bara ett par minuter i bil från Ö. Ljungby. Vag gott det luktade när man steg ut ur fordonen! Daggen kom så sakteliga, den avblommade rapsen doftade, allt var stilla, fridfullt, nästan inga billjud, jo lite från E4-an ändå. Tyvärr. Ljuden då? Näktergalarna kom lite igång och flera kärrensångare sjöng i buskridåer och trädsamlingar. Och var det inte storspov på avstånd? Visst var det. Gulärta sittandes på vägen. Vi lämnade platsen och äntrade en ny lokal någon knapp km motströms ån, fortfarande samma ängar. Ännu fler kärrensångare, och nu var spovarna riktigt nära, ett par måste det vara. Sånglärkan sjöng lite grann medan göken gav hals under hela vår vistelse där. Någon tyckte sej höra gräshoppssångare, men en bevattningspump dränkte ljudet, så trots idogt lyssnande förblev den obestämmd. Ett par rävalpar hördes en stund i den tilltagande dimman. Kvällen var onekligen trolsk, lite magisk. Fikan intogs och sista stoppet blev vid Pinnåns utlopp i Rönneå. Och, där hade vi vår gräshoppssångare samtidigt som polisen, en trevlig sådan, stannade på bron och frågade vad vi gjorde! Han trodde nog på oss och åkte vidare på andra uppdrag. Givetvis kärrensångare o näktergal här också. Trots utan skärror, vilken god afton det hela blev, smågemytligt snack mellan lyssnandet. Tack alla som var med! (Björn) Efter naturnatten som var förlagd till Bläsinge ängar och Rönneåns dalgång tog jag några stopp på hemvägen för att lyssna efter nattskärre. Visst var de komna igång bra, denna första riktigt ljunna sommarkväll. Bra spel var det dels ute på Liamyren, kraftledningsgatan Jännaholm och från vägkorset, Jännaholm-Sönderössjö. Skulle säkert hitta fler skärror, men timmen var sen så sängen väntade. (Kurt Arne)

7 juni – Smörbollor vid Rya gård

Kortare koll nere i Rya, smörbollokalen. 25-tal planor (bestånd), ca 40 blomhuvuden inräknades. Rådjurskid tryckte. Annars nattviolor på gång, vitmåror, humleblomster mm

8 juni – Skogsvandring LRF-skog Och SkOF's skogskommitté

Det varma vädret till trots genomfördes denna torsdag en givande, gemytlig, kunskapsrik träff med skog och natur som fokus. Denna gång var det Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) som bjöd in representanter för LRF-skog på en vandring uppe vid smålandsgränsen nära Hökön; närmre bestämt på Lars-Erik Levins

marker på Lilla Trånghyltan. Vi var 4 personer från LRF, 7 personer från SkOF's skogskommitté + Per-Erik Larsson från Södra. I grunden för vårträff låg bl a den tjäderinventering som SkOF varit pappa till under förra och även detta året. Diskussioner av olika slag bollades fram och åter, inte minst när vi vandrade genom Lars-Erik och hans frus spännande blandbarrskog... Jan Linder belyste den problematik, de frågeställningar som FSC-certifieringen ger och gett upphov till. Hur kan man tänka sig att en viktig "EU-art" som tjädern och dess habitat bör behandlas i ett skogsbrukssammanhang? Tar man överhuvud hänsyn till denna fågel, som ju visar klara jobbigt, minskande tendenser? Det är alltid nyttigt att teori och praktik får mötas - det får inte bli så att många vackra ord, bara förblir ord? Och vem ska stå för behövlig extra "kostnad" för att om möjligt hitta nya arbetsformer för rädda skogshönsen in i framtiden? Tack extra till Per Muhr, Ingvar Nilsson, Staffan Åkeby, skogsbrukarparet Levin (de har både hyggesfritt skogsbruk och kalhyggesbruk på sin agenda); dessutom kom Lars och Kristin från närallgande Barkhults gård och gav oss info och näring under dagen. En givande dag... där vi i avslutningstimmen fick se ett par hagtornsfjärilar bjuda upp till dans. Sa de fjärilskunniga!

9 juni – Floracirkeln, Ramnekärr

I denna varma eftermiddag åkte cirkelns deltagare (idag 9 personer) ner till gräsmarken i Ramnekärr... Lars, Gunilla, Nicolina, Hanna, Gunhild, Thomas, Eva J, Eva P, Janne besåg först Unossons äng, fika sen, därefter vandring i betesmarken intill.

Visst är det torrt, på sina håll orkade knappt nattviolen hålla uppe sina allt större blad; någon hittade fläckiga rosetter tillhörande jungfru Marie nycklar. Svinroten dominerar starkt i dryga partier av ängen, men den senare tidens värme hade gjort att nästan alla blommat över; dock såg vi några fina gula fibblehuvuden på några håll. Vackra röda och blå jungfrulin lyste däremot starkt emot oss om vi sänkte blicken... och på flertal håll många blommande (och överblommande) ängsskallror!! Darrgräset är lätt att känna igen om man väl har fått upp ögonen på det, vårbrodden... I övre snibben av ängen finns rikt med liljekonvaljblad. Efter en välgenomförd, välpratad fikastund gick vi förbi kumminbestånden längs vångavägen och sökte upp den lilla remsan med med trevlig gräsmark i kant av vallåker - där borta där slättergubbarna just står i knopp, smått bidar sin tid. Längs våra steg inne i betesmarken var hedfrylet något av höjdpunkten, här sågs också gräsen stagg, knägräs. Tack för trevlig samvaro.

13 juni – Världens längsta blomsteräng

Idag hade Janne, Eva, Björn och jag träff ute på banvallsleden med Egle från kommunen och Cassandra från Naturskyddsföreningens projekt "Världens Längsta Blomsteräng" det blev ett par trevliga timmar, där det visade sig att Egle var väldigt intresserad. Det kan kanske bli en fin banvallsled med mycket ängsblommor, vildbi och fjärilar i framtiden. Visst blev det några trevliga timmar längs gamla banvallen i Ljungaskog... Torkan var bitvis hård i kant av banvallen, men olika växter var på väg - som gullris, åkervädd, rotfibbla, men även rockentrav, vägsenap, blåeld hörde till fågnaden. Och minsann en mindre hårginstplanta som blommade! Den sistnämnda "hittades" av den 11 månader gamla Anna Linnea... Cassandras dotter. Vi pratade med Cassandra om hon kunde komma i höst och hålla ett föredrag kring projektet och kanske berätta mer om konsten att plocka lokala växtfrön som kunde sås ut där så kunde passa sig... Vi får se...

15 juni – Peter Klässman, inspelning nattskärrans läte

Nytt inspelningsförsök... och denna gång av nattskärran! Får tacka Kurt Arne och Björn för tipset om Svenskemyr! Det blev fina låtanden från 2-3 (kanske 4) nattskärror och en av dem gjorde fantastiska uppvisningar helt intill oss... nyfiken till tusen eller var det vi som i skymningstimmen skrämde upp nattflyn i gapet på den? Även låtande grönbenor, såg tre flyga tillsammans ett tag... Och så alla dessa knott!! Buskskvättorna varnade smått överallt, några enstaka gnistrande sångstrofer. Godnatt.

18 juni – Vilda blommornas dag, Spinneriet

Denna söndag förmiddag genomförde även vi i Örkelljungabygdens Natur den årligen återkommande "De vilda blommornas dag"! Elva personer trotsade bekvämligheten och gjorde denna förmiddag till en gemytlig och smått minnesvärd dag. Det var Carin, Iris, Björn, Lena, Lotta, Gunhild, Ingegerd, Manni, Lars, Janne, Eva. Många vet att de översilande markerna ner mot Pinnån i Spinnerietområdet kan vara knepiga att "hantera", så stövlar var att rekommendera. Hans Jannessons avsatta biotopskydd med närhet till just det gamla Spinneriet (tillkom cirka 1880, brände upp ca 1920) utgjorde i stort de marker vi nyttjade. Humleblomster, bäckbräsma, skärmstarr, stjärnstarr, grönvit nattviol, safsaplanta, älgört m fl lyftes upp för betraktarna... Men nere i Pinnåområdet, dess olika armar, sågs också den illa omtyckta skunkkallan, den som tidigare upptäckts... en medtagen liten grävarsapade kom fram och plantans rot kom i dagen;

fast svårt få med alla minsta rottrådbitarna. När Lars och Manni fått upp ”spåret” hittades ytterligare sex något olikstora kallaplantor, några ganska små. Arbetet med dessa tog väl nån halvtimmes tid! Fikastund nummer två avåts på stigen intill platsen för gamla spinneriet! Mycket prat och samvaro. Janne omnämnde att Gurli Gustafsson sagt att fina smörbollor växt i närheten av just spinneriet; men det var flertalet decennier sen. En gåramålning av Spinneriet finns avfotograferad i en hembygdsbok. På tillbakavägen mot bilarna sågs buskstjärnblomma, ekbräken, hultbräken, träjon, majbräken. Svarthättan sjöng ganska ofta.

28 juni – Slättergubbar i Hansatorp

Denna onsdag åkte jag några timmar norrut, till Boalt och Hansatorp (Smedhult) för att förreka till nästa dags floracirkel! Återbesökte två gräsmarkslokaler där förut slättergubbe har noterats; jag jämförde med anteckningar från besök som Eva och jag gjorde 3 juli 2006. Först åkte jag till Boalt, till en lite delokal av en betad gräsmark strax innan vägen drar ut ur byn mot Hishult. År 2006 (17 år sen!) såg vi ”ett gäng bladrossetter utan stjälk” i den ogödslade lilla markbiten intill skogen där en vidlyftig ek står. Granspira och jungfru Marie nycklar finns också noterade från det besöket. Idag hittade jag inga slättergubbeblad alls och ingen granspira (men kan ju bommat), däremot 2 vackra utslagna nycklar och en enda liten jungfrulinblomma! Mer tid lades därefter på en betesmark vid Hansatorp, belägen i norra delen av Smedhult. Bakom den idylliskt liggande gården, stallet finns sydvästut en del inslag med småkullar och ogödslade gräsmarksbitar av diverse slag. 2006 noterade vi slättergubbar på tre smålokaler: 35 stänglar + 6 + 15. Idag snokade jag åter runt, tillsammans med ett nyfiket gäng köttdjur (modell kor, tjur, småkalvar), och fann då att visst finns det ännu kvar en hel del inslag med den oftast blommande compositen; om vi jämför de tre smålokalerna var antalet stänglar (både överblommade och mer friskt blommande) jag fann: 17 slättergubbestänglar + 15 + 11. Roligt att de finns kvar – inte supermånga, men dock... Ägaren till djuren, gården är Anita Torstensson, pratade med henne. Hon trodde nästan slättergubbarna hade försvunnit, som de gjort på så många av våra andra gubbelokaler – men inte!

28 juli – Hallands Botaniska förenings floravårdspris 2023

Styrelsen för föreningen har beslutat att 2023 års pris ska gå till **Evy och Lars Schale, Laholm**. Evy och Lars köpte en gård i Killhult, Växtorp 1981 och lade om den till ekologisk drift redan 1983. Gården är på sex hektar åker och fem hektar naturbete.

Betesmarkerna hålls öppna med fjällkor vilka släpps ut tidigt på våren och sedan hålls borta därifrån från slutet av maj och till att fröerna är mogna i mitten eller slutet av juli. Gräset hinner växa och bli gammalt under den tiden så det kan bli tvunget att slå av det med lien. Våren därpå bränns backarna av så att det inte blir för mycket förna kvar. Den här delen av Halland, nere i sydöstra delarna har inte så stor mångfald av arter, speciellt inte av de rödlistade. Exempel på rödlistade arter är slättergubbe, månlåsbräken, desmeknopp, åkerkulla, svinrot och svarttandad maskros. Andra arter är käringtand, åkervädd, ängsvädd och fibblor, som är viktiga för insekter, t.ex. sexfläckig bastardsvärmare, bredbrämrad bastardsvärmare, mindre bastardsvärmare, ängsmetallvinge och vildbin. Evy och Lars har även vårdat vägkanterna i närheten med den naturliga florans och dessutom förstärkt florans genom insådd av naturliga ängsblommor. Hallands Botaniska Förening önskar Evy och Lars Schale lycka till i det fortsatta arbetet med att bevara den biologiska mångfalden, både på sina ägor och de blomrika vägkanterna.

Evy och Lars Schales fjällkor på bete på gården i Killhult. Foto: Birgit Svensson

29 juni – Floracirkel, Mattarp-Tockarp

Denna floracirkelträff gick i återseendets tecken... vi besökte de gamla, igenväxta gräsmarkerna i Tockarp och Mattarp. Så här mitt i sommaren fungerar föreslagna exkursionsdagar ibland väldigt dåligt för många – därför var vi bara fem personer som slöt upp: Thomas W, Frosten, Tommy W, Eva P och Janne. En rolig episod var själva starten vid P-platsen intill Coop X:tra. När vi småpratade bland asfalt och bilar kom plötsligt några korta, hårda, gälla signaler från husen smått intill (fd Herrlunds färg). Och jovisst, Thomas var som vanligt helalert, det var ju en kungsfiskare som lämnat Pinnån strax intill för att istället slå en lov kring florafolket!! Minsann. Vi bilade så upp till sågverken intill Stensån, Tockarp. Vandrade längs den angenäma lilla bruksvägen västerut, förbi den stora linden. Vi tittade på allt som dök upp i vår väg... backtrav, grönkavel, piprör, bergsrör, trampört, lentätel, luddtätel... Vi ramlade vidare ner i den växtrika gamla steniga ängen! Åkermarken intill är ju sen tid stängslad och planterad med ek och björk). Tyvärr är det nu länge sen några betesdjur hävdade den gamla ängen, så "florakvalitén" blir förstås allt sämre. Kattfoten försvann för många år sen (faktiskt innan djuren lämnade in), idag hittade vi 5-6 blommande ax med jungfruMarie nycklar; för något decennium sen fanns åtminstone ett 30-tal! Nu hittade vi inte heller några slättergubbestänglar längre, möjligen finns fortfarande granspiror kvar – fast vi såg inga. Tråkigt se en av våra få ogödslade små betesmarker sorteras bort från livet. Efter besöket på Tockarpslokalen, intill en av Stensåns åfåror, åkte Så kan det vara. nån km tillbaks, till Mattarp. Det blev ett kortare uppehåll i den här igenväxande, tidigare mycket fina betesmarken. I kanten av den bastant granplanterade åkermarken fanns ju för en del år sen en mycket stor ansamling med framförallt jungfruMarie nycklar!! Alla som besökte den lilla marken överväldigades av orkidéer i antal upp mot tusentalet. Vad mäktigt! Men trots kontakter med den nye markägaren från Höör (han som granplanterade allt!), så kunde vi inte rädda området och dess flora. Även markerna strax intill har numera växt igen och tappat sin betesflora. Politikerna sa att det var omöjligt att göra något, man kan ju inte tycka till om privat mark – sich! Det är ju tillsammans med markägarna man ska rädda sådana områden för framtiden... Trots det yviga ordandet glömde jag på slutet nämna att vi kunde räkna in 7 små jungfru Marie nycklar... Den 26 juni 2014 inräknades i runda tal 1.500 stänglar av orkidén!!

1 juli – Floraväkteri, slättergubbe

Kollade upp nåragamla slättergubbelokaler; dels en trevlig sådan nere i Esborrarp, dels nere i Ingeborrarp. Kunde inte hitta några

synliga ex nånstans... Den i Esborrarp var sen länge granplanterad, så inget nytt... Osäker när sist såg nån "gubbe" nere i Ingeborrarp, hitta inga blad heller. Får fråga Rosenlund som nog vet. Hitta inte heller nån jordtistel i betesmarken nära skvattemöllan; långt bak i tiden har Zigge noterat spåttistel här! Upp mot järnmuseet fsnnd dock en hel del darrgrässtjälkar och mycket med hirsstarr. Mest fanns vekestågbälten i blötare del av gamla ängen! Synd det är så kärvt för slättergubben. RAPPORTERA gärna om du känner till nån lokal. Den var så mycket vanligare förr i tiden.

3 juli – Ansökan bergtäkt

Vi var under 2-3 timmar och vandrade runt i Rya, i det område som NCC vill göra bergtäkt i - själva täkten ska mest vara i Klippans kommun, mest upplagsmark i Ö-a delen.

Det är mycket granungskog i området, dock även äldre granskog. Finns hel del fornåkrar i form av äldre odlingsrösen i olika delar av ansökningsområdet; vildsvinsutfödning. Vi gick också en hel del i det mer blöta närliggande området, Kungamossen. Ofta klen björkskog och vitmossor mm... I östra kanten mot mer fastmark fanns mindre bitar med äldre, klart trevlig blandskog.

Vi fikade vid den sommarstuga som finns nära kommungränsen, med en åker, gräsmark just framför. För många hår sen hade jag faktiskt riktigt många läsbräken iden tidens gräsmark; de försvann dock när man bearbeta marken..

Enligt en granne i Rya har skogsmarken köpts av Gyllenstierna för två år sen; man köpte även den illa sommarstugan för dryga pengar. Nu vill man NCC gör stort täktområde!!

6 juli – Exkursion, floracirkel i Lärkeröd OBS NYA BILDER!!!

Ikväll var vi hela 17 personer som deltog i vandrigen med Agne och Magnus Einarsson på deras fastighet i Lärkeröd. Det var en tre timmars vandring i olika skogsmarker, med fikapaus vid "undantaget" som August ägde när Agnes far Einar Nilsson 1931 köpte fastigheten. Skogstraskandet ledde oss fram till det biotopskydd som Agne för flera årtionden inrättade. Här fanns ett mindre vattendrag och flertalet döda eller döende lövträd. På något ställe vid bäcken hittades både skärmstarr, gullpudra och dvärghäxört. Dunmossa ska också finnas här, men vi hittade inte denna vackra mossa denna gång. Kalkkällans begynnelse studerades, några stövlade bort nerfallna löv. Agne berättade att man under andra världskrigets hårda vintrar (då allt vatten frös) åkte hit till källan för att få vatten till gårdens djur!! En ihälig bokstam hyste ett nyttjat gammalt spillkråkebo, men nu var det skogsduvan som

häckade där detta året. En mindre trädstam var säregen, den delade sig redan efter nån halvmeter, varefter de två stammarna åter förenades och åter bara blev en stam... Under fiket vid det numera nerrivna, gamla undantaget intogs dryck och förtäring. Intill den yngre lilla stugan fanns flera grönvit nattviol i gräsmarken och här fanns förr ett par päronträd. Resultatet av stenplockade rösen syntes. Dessutom vildsvinens framfart i både bokskog och gräsmark. Vi gick på vägen till bilarna förbi en sen länge dämnd damm, gick på traktorväg tillbaks till p-platsen. En vildplockad bukett gavs till våra guider, att överlämnas till mamma Ingrid.

13 juli – Vätmarken vid Abborrasjön

Var nån timme i fd skratmåsokolonin i Bruketområdet. Blev INTE klokare på varför vattnet så hastigt försvann tidigare i år. Thommy Thörnkvist och Mikael Hansson gjorde koll och kom fram till att det kanske var när en stor asp kom att ramla i hård vind som den "gamla" vattenvägen från det lilla torvtäktområdet åter blev frilagt... Men så kan det knappast ha varit. Den väg som nu det kvarvarande vattnet tar går på fel sida rotvältan och för den delen har inte aspen fallit senaste året... Kommunen borde veta vilka rör som leder vidare från täkten, nog 3-4 meters höjdskillnad för att nå vidare bortöver Bruketsvägen med vattnet. Och vart leder dessa rör... Tja, vad ska man tro. Kan det ändå nåstans på vägen ha varit en aktiv insats för att ta bort de "skråniga" måsarnas tillhåll genom att tömma bort vattnet? Naturinventeringen i höstas (gjordes av Calluna) ledde dock till att detta fuktområde fick högst klassning; här skulle kommunen definitivt avhålla sig från att göra ingrepp!! Skrev man i sin rapport.

17 juli – Planprogrammet, Hjälm sjö

Under en timmes tid diskuterades, dryftades hanteringen av kommunens nya planprogram för Bruketområdet, kallad Hjälm sjö. En väldigt stor exploatering av nästintill all öppen gräsmark. Det var en journalist på HD som dykt upp efter kontakter via Elisabeth Giselsson m fl.

Svårt veta hur en ganska ung journalist väljer att leta, välja, vraka bland olika mestadels kritiska röster. Kanske troligen blir det en artikel i tidningen närmsta dagarna.

Vi tycker kanske sällan lika om olika plan- och naturvårdsfrågor, men att påstå att kommunen hanterat den återstående öppna marken av Bruketområdets planläggning på ett rimligt sätt är det svårt att tycka. Att politiker skulle ha förmåga att erkänna starka missgrepp, nej det är inget som sker ofta. Tyvärr.

Floracirkeln besöker Hallands Väderö. Foto: Janne Johansson.

21 juli – Floracirkeln, Hallands Väderö

Idag var vi 10 personer som under ca 5 timmar gästade Hallands Väderö; det var Thomas W, Ingegerd, Gunhild med kompis Iris från Kristianstad, Hanna, Nicolina, Marita K, Viktoria, Eva P, Janne. Huvudintresset var alltså floran men inte kunde man slå dövörat till om fåglar hördes... Tre småspovar flög över oss med sina typiska läten, fyra roskarlar, strandpipare, tofsvipa, tordmule, tobisgrissla, toppskarvar... och en höksångare visade sig för Thomas. I floras rike avlöste olika arter varann, men baktimjan blommade fint och minsann flertal bolmört vid Lilla Sandhamn blev fotografernas favoritobjekt, både flera mest avblommade och någon mindre nyuppkommen. Denna supergiftiga växt. Längre norrut fanns även stora, lite "risiga" bestånd med odört, en tillika mycket giftig växt som väl bland annat ingick i Sokrates giftbägare, hans dödsdryck i antikens dagar.

Andra växter vi lade märke till på vandringen upp till amfibolityggen var: skatnäva, gulmåra, käringtand, tulkört, revfingerört, gäsört, rödklint, jordtistel, spåtistel, småborre m fl. Uppe vid fyren letade vi en stund efter ormtunga, en sällsynt art på ön... men den hittades inte denna gång. Även Väderön lär ha varit snustorr mitt i sommaren efter torkan, hettan i sommar. När man hade ögonen på marken framför en var det oftast svartkämpeblad och bergssyreblad som dominerade "fältet".

Första fikan vid Lilla Sandhamn, den andra i gräsmarken ganska nära fyren.

En del av oss tvärade under tillbakavandringen genom Hernborgs hage/äng, där badkarsslinden är den dominerade skapelsen, liksom ett flertal hamlade lindar i olika åldrar. Glass och en kaffekopp vid kaféet fick avsluta vistelsen på den sköna, avkopplande ön i väster. Tror vi alla var mycket nöjda med dagen!

3 augusti – Slätter av Spångabyggetängen

Denna slätterkväll av Spångabyggetängen kunde genomföras på drygt 2 timmar... utan nån enda droppe regn på våra huvuden. Ibland blir man riktigt glad över prognosernas misslyckanden!! I gemytlig anda tvärade vi fram och åter, nerför och till vänster. Vi kunde dock redan från start konstatera att Björn-en varit framme bland alar, några tallar i högerkanten. Följande personer kunde göra sig förtjänta av Eva Johanssons synnerligen delikata paj: Kristoffer, Erik (Jansson), Perry, Marita, Kjell, Frosten, Jörgen, Lars, Tommy, Margareta, Janne, Eva P. Och tack alla för gemytligt gemyt... Pontus var nyfiken på växtligheten, brakved, myrlilja, klocklång, granspira, ängsvädd... Åter välkommen om en vecka; då ska det slagna bäras bort, Åter välkommen om cirka ett år - då förhoppningsvis en ny lieslätter drar fram över den blöta vildhöstnadsängen. Jo, det blev ju en trevlig slätterkväll i Spångabygget igår. Ett flertal av "liesvingarna" kom med egenslipade lieblad, andra fick nöja sig med ringarpsslipade. Björn hade tjuvstartat tidigare på dagen, alltid skönt att se att gräs och örter ligger slagna redan innan man startar upp. Efterhand infann sig alltfler av årets liemän, kvinnor. Längre ner i slutningen tog Jörgen, Frosten och Perry kommandot, medan vi andra försökte hitta vår "slättermelodi" lite högre upp och smått ner mot den smala, nästan "osynliga" lilla källbäcken. Pontus tog för sig, Tommy och Maggan, Kjell och Marita, Eva... Lars stadgade upp, Erik (vår 90-åriga nestor) visade vem som var äldst. Detta var nog den blötaste slätterkvällen genom tiderna, regnet de senare veckorna hade gjort den blöta, växtrika, säregna vildhöstnaden än vattenrikare. Vid intrampandet vid stengärdet i ovdelen blev det nästan smågeggigt... men som sagt vi hade stor tur att under själva arbetet helt slippa något nedfall uppifrån!! Så skönt! En annan trevlighet var uppdykandet av grannfolk i området. Erica Mårtensson med unga dottern Selma kom i egen uppenbarelse, dessutom Ericas bror Kristofer från Munka Ljungbytrakten, med fru. Kristofer hjälpte till allt bättre ju längre timmen led. Han var nästintill nybörjare med lieslagen... Marita och Eva gick i halvlek runt med dryck till behövliga. Kanske stryckspånen behövde användas då och då. Något

Ännu en gång doft av nyslaget hö vid Spångabyggetängen. Foto: Janne Johansson.

blad spännas. Men i stort gick kvällen som tänkt. Avslutningen uppe i övre delen av slutningen blev något av en höjdpunkt! På riktigt porslin, med kaffe för den som ville inmundigades Eva "Smedjeryds" mycket välsmakta blåbärspajer. Så delikata! Och så roligt med god stämning, framtidsblickar.

8 augusti – Floraväkteri, skunkkalla

Mitt i blåsandet fick jag för mig att kolla fd skunkkallastället vid Stensån, Tockarp. Tidigare kollade vi platsen för den äldsta plantan, vid taggtråden intill "kattfotlokalen". Då hittades inget där. Denna gång gick jag en bit nedströms, där Lars och jag fann några mindre plantor för några år sen. Men... nej, kunde INTE hitta några nya blad, plantor där. Det var mycket vatten smått överallt!! Skönt om vi fått bukt med växten på denna lokal; vi får kolla kommande år.

9 augusti – ÖbN-yttrande över planprogram

ÖbN har idag inlämnat sitt remissyttrande på samrådshandlingarna kring det nya förslaget på planprogram för "Hjälmsjö-området". Alla vet väl att alla våra politiker vill bygga bort all öppenhet i markerna intill Abborrasjön, där nära Hjälmsjön. Om detta "tycker vi intel!" Fast när politiker binder upp varandra kan de sällan ändra sig. Det är något man lärt sig med åren?! Vill någon se vårt yttrande får du, ni vända er till någon av oss som sitter i ÖbN's styrelse.

10 augusti – Spångabyggetängen, borttagning av gräs
Fem tappra personer (Frosten, Margareta, Tommy, Eva, Janne) jobbade ikväll med att räfsa ihop och bära bort det lieslagna gräset. Makalöst vad mycket vatten som fanns på ängen, som smattrade sig fram i den lilla bäcken!! Drygt hälften blev gjort under de två arbetstimmar vi hann och orkade med. Det var strongt gjort tycker vi som höll i räfsorna, greparna - lite självberömande, får man konstatera. Allt under gott humör. Det var med säkerhet det våtaste "gräshö" vi bärgat nån gång under snart 35 års lieslätter på Otto Gustafssons gamla vildhöstnad. Om någon, några dagar får vi försöka fixa återstoden?!

14 augusti – Slätter av Ramnekärsängen + Peter Klässman
Ikväll var vi nio flitiga "liemän" som hjälptes åt med att slå av gräs och örter på hårdvallsängen i Ramnekärr, Unossons äng. Perry, Frosten, Eva J, Eva P, Janne, Björn, Pontus, Christer U, Peter Klässman... var alla behjälpliga; Bente kom också som sedvanligt ned till ängen med dryck och bredda mackor!! Vi tackade, tog emot. På cirka två timmar var det mesta slaget... Men vad var det Christer sa: "I är var det liksom en ny dimension i vår slätterkväll!" Vad menade han? Jo, att Peter K medverkade med att ställa ut sina känsliga mikrofoner på ängen; att försöka fånga ljudet av "swischande" liekraft... Peter kommenderade oss att försöka vara tysta första tjuo minuterna, att bara låta liarnas framfart gå fram i kvällningen... att återspegla den långa, viktiga tidsperiod där liebladet varit bondens viktigaste "hjälpreda". Efter gårdagens lie-skördedag nere i Ramnekärr fick jag detta sms från Christer: "Det var 25:e året i rad som vi hade slätter på ängen igår. Vi började 1999. Tack för all hjälp."

26 augusti – Bergtäktsansökan, samrådsremiss
Vi försöker göra ett samrådsyttrande visavi den ansökan som NCC gjort för att försök få tillstånd till ny etablering av bergtäkt i Ojamaden (Bjersgård, Klippan) och Rya (Ö-a). Yttrandet ska vara sökanden tillhanda senast 31 augusti. Därefter ska företaget ta fram en "regelrätt" MKB (Miljökonsekvensbeskrivning) - och det saknas onekligen idag; bara enkla skisser av natur- och kulturmiljön har nedtecknats hitintills!

28 augusti – Peter Klässman, ramsågen i Sönder Össjö
Idag gjorde Peter Klässman ett nytt försök att spela in "adekvata" naturljud, kulturljud från vår kommun, Örkelljungas. Ljuden ska skapa stämning och på något sätt ge besökaren till en framtagen

Ramsågen i Sönder Össjö. Foto: Janne Johansson.

kommande kommunal hemsida lite extra närvarokänsla. Tidigare har ljud från storlom, nattskärta, lieslätter i Ramnekärr och vattenporl från Spinneriet lurats in i Peters hyperkänsliga mikrofoner... Denna gång hade Kurt Arne i Sönder Össjö kontaktats, målet var den unika drygt hundraåriga "ramsåg" som här finns bevarad tack vare insatser från Skånes Fagerhults bygdegårdsförening. Vid vårt besök visade sig dock vattenmängden i det lilla vattendraget vara alltför stort. Om vattentillgången är för liten är det mer än förståeligt att detsamma inte förmår driva det vattenhjul som driver den upp- och nedgående ramsågen. Men idag fick vi lära oss att även en alltför starkt tillrinnande vattenmängd kan omintetgöra sågarbetet. Vi får återkomma när regnandet så smått upphör för ett tag. Istället fick vi lyssna till Kurt Arnes berättarglädje.

31 augusti – Förslag på ny översiktsplan
ÖbN har fått sig tillsänt kommunens förslag på ny Översiktsplan: "Översiktsplanen är helt digital och nås via länken <https://www.orkelljunga.se/OP2040>. På kommunens webbplats finns även samrådsredogörelsen och samrådsförslaget tillgängligt. Skicka in dina synpunkter Skicka dina synpunkter senast den 31 oktober 2023 via e-post till plan@orkelljunga.se eller via brev till Kommunstyrelsen, 286 80 Örkelljunga. Märk din synpunkt med "ÖP2040". Kortare synpunkter går att lämna med geografisk kartkoppling direkt i den digitala översiktsplanen."

Sanden kommer fram i Biparadisets. Foto: Birgit Svensson.

7 september – workshop i Biparadisets

Oj, vilken fantastisk workshop vi hade idag i Biparadisets. Från kl 8 till sen eftermiddag. Tack Gata/Park för ett alldeles utmärkt jobb hela denna undersköna septemberdag. Och framför allt tack till Peter Korn o Michael Sörensen för fin rådgivning och jobb med märkning, lövblåsning och körning med mossrivning. Vad nu killen från Småland hette, Mönsterås var nog hemorten, vad han jobbade hårt! Allt beröm till honom också. Vad gäller Gata/Park var hela styrkan på plats utom, tror jag, två personer. Och Egle', som dragit ihop hela detta, hållit i planeringen, det var väl över 10 personer från "erat" håll? Allt flöt verkligen på på alla håll. Vi tre från Örkebygdens Natur drog också vårt strå till stacken. Tackar för all förplägnad! Måste få påpeka, så mycket jobb som blev gjort idag, av hela styrkan. Det var nog den mest lyckosamma arbetsinsats jag varit med om, inom naturvårdsarbete, mina dryga 50! år i föreningen till trots. Inte bara snack utan idag mest verkstad. Ta och gör ett besök i Biparadisets, och se ansiktslyftet.

10 september – Svampexkursion med Mikael Bergkvist

Idag hade vi turen att ha Mikael Bergkvist som svampguide på denna höstexkursion. Stilla fint väder, nästintill för varmt. I programmet hade vi skrivit att det var i nån hemmamark vi skulle vandra, men det blev i trakterna av Vedema till som vi till slut valde ut. Endast fyra

personer slöt upp från ÖbN, men just innan bilstart dök en malmöbil upp med fem pigga kvinnor! Det kom från ett bageri dit Mikael levererar sin svamp. När vi kom till Hörja anlände så ytterligare fyra pers från malmöstaden och så förstås Mikael från Kristianstad. När vi parkerat uppe i den skogsmark som valts ut, började dagen med att Mikael gav oss en behövlig genomgång av olika svampsorter som han lämpligen plockat dagen innan. Vi sög till oss av den kunskap Mikael delade med sig av. Kunde det vara taggsvamp, trumpetsvamp, kremlor, riskor, flugsvampar. Men det roligaste var förstås att sen ge oss ut i markerna; det var en hel del mellanåldrig granskog, bokskog, någon lärkskog. Störst intresse lades till matsvamp och dess förväxlingsarter. Det var inga massor med läckerheter som kom i våra korgar, men Ingvar (A) kom nästan tillbaka med korgen full av gula kantareller. Frikostigt delade han ut densamma till de mer oerfarna malöiterna. Någon av dessa hitta egna svarta trumpetsvampar, en art som lär vara extra vanligt förekommande detta år! Bland sopporna sågs enstaka karljohan, gallsopp, brunsopp, strävsopp. Rodnande flugsvamp, vitgul flugsvamp, vit flugsvamp, mörkkringad flugsvamp. Silkesmusseron, olika kremlor, gullhorn, grå fingersvamp, ametistskivling mm mm Tacksam för guidningen avslutades utflykten med en Otto-glass i Hörja.

2 september – Samtal med Lars Jonasson, Perstorp

Jo, måste berätta. Hade nyss ett drygt halvtimmeslångt samtal med Lars Jonasson, Perstorp. Via Nils Rosenlund kontaktade han mig för nåt år sen; nu ville jag gärna få intervjua honom, hälsa på honom. Men det fick lite skjutas på framtiden. Fast Lars är kommen "till mogen" ålder, han är 88 år. Kanske att vi ses till våren. Han föddes i Blekinge, men pga arbete på Perstorps AB blev det flytt hit till Skåne. Hos stora familjen Wendt, speciellt har han lärt känna Jan Wendt. Fåglar verkar alltid ha varit hans favoritdjur i naturen. En av hans specialiteter genom åren är uppsättandet av småfågelholkar, även specialholkar för göktyta med något större ingångshål och lite djupare. Tror han nämnde siffran 220 sådana göktyteholkar. Bland mesarna hade han även haft mindre antal med holkhäckande talltita och tofsmes... en av dem hade ofta enebark i bobalen, var det talltitan måntro.

Vi pratade en del om orren och tjädern också. Vilken skillnad mot förr i tiden!! Och blåbärsskogarna får man oftast titta långt efter! Vad roligt att prata med någon som kan mycket om natur och som varit aktiv ända sen 1940-, 50-talen. Hoppas jag får göra ett litet Alcedo-reportage nästa år.

12 september – Lunglavarna i Östra Ringarp

Kollade under min kvällsvandring i Ringarp de platser, bokstammar som jag ”planterat” ut lunglavsblålar på. Hur hade de lyckats, var några år sen. Dels nära stugan där jag tidigare haft turen att få nerramlade lunglavsblålar från skogsdungen intill vägorset mot gården att växa sig fasta och utvidga sig. Från den där allt mer döende bokstammen,, med den ovanliga lunglaven (det tog besynnerligt lång tid innan jag hittade den!!), gjorde jag för drygt 10-talet år sen räddningsinsatser – efter konsultation med lavexpert i Uppsala. De på marken liggande lavbitarna spändes under ”löknät” fast på ny bokstam vid stugan. En av dem tog sig särskilt bra. 8-9 år senare kom mer än halva lunglavs-”individen” att på okänt sätt rivas ner. Var det någon födosökande fågel, kanske en klättrande katt? Jag delade den nerfallna jättelunglavssjoken i mindre delar och spände upp olika delar på nya bokstammar i närheten. Det var dessa bokstammar jag kollade ikväll. Den först lyckade huvudlunglavsstammen har nu åter växt sig stark och på tre andra vuxna bokar finns nu dessutom nya, friska lunglavar som till synes växt sig starka. Ett par andra försök var dock misslyckade. Vid ursprungliga lunglavslokalen, i lövbeståndet vid fyrvägsörset (numera biotopskyddat), har också räddningsförsök gjorts, men här har det bara blivit en bokstam med etablerade nya lunglavsblålar... Roligt att ha kunnat rädda kvar den ursprungliga lunglavens ”genetik” även här!!

Björn Herrlund svingar lien vid Rya gård. Foto: Janne Johansson.

27 september – Smörbollor vid Rya gård

Under förmiddagen idag arbetade vi med "höstning" av smörbollängen i Rya. En hel del blev gjort, slagit och bortlyft... En rödhake följde våra förhävanden; i luften småsträck av fink, järnsparv, piplärka, två tranor mm
Vi behöver ta hit en eller två gånger till. Samtidigt var Dansk Radio på Rya gård och filmade nån tv-serie som skulle handla om dansk motståndsrörelse under andra världskriget.

10 oktober – Smörbollor vid Rya gård

Frivilliga, ideella krafter, tog idag ett arbetspass på den fina smörbollängen i Rya, med golfbanan som närmsta granne. Förvisso är smörbollor ganska starka, tål mycken konkurrens, klarar sig ett antal år på igenväxande lokaler, men det har naturligtvis ändå en gräns, till sist kan inga nya frön gro. Därför tog Janne o undertecknad, ett andra pass med att slå ängen och bära bort det huggna. Gott väder med lite fika och flera rödhakar sjöng. Någon sädesärta passerade, golffolket hade ännu inte vaknat, bara en banskötare. Nu väntar tills våren kommer och ser om det andra årets slätter gynnar dessa vackra smörbollor.

16 oktober – Håkan Lundkvist, entomolog

Igår kom detta mail från entomologen Håkan Lundkvist; detta år har han haft fönsterfällor i Lönnsjöholm och ett mindre antal i Ringarp. Arbetet med insektsundersökningen av skogar intill Långalts myr bekostas till en del av Sparbanksstiftelsen, till en något större del av Örkelljungabygdens Natur. Rapporten kommer kring nyår. Så här skrev Håkan igår: *Hej Janne Här går det bra allt material är artbestämt men någon kontroll ska göras först. Hos dej noterades Erotides cosnardi VU vilket var väldigt kul. Vid Lönnsjöholm var det inget sådant toppdjur men en lagom mängd med arter. Kommer lägga in allt på ArtPortalen inom kort.*

26 oktober – Floraväkter i Skåne, Tomas Persson

Ikväll bemödade sig Tomas Persson från Lund att åka upp till Utbildningscentrum i Örkelljunga för att berätta om vad Floraväkteri i Skåneperspektiv innebär. Tomas förklarade olika begrepp som "Rödlistan" rör sig med; om akut hotade arter, om starkt hotade, om sårbara... bland Skånes ca 250 hotade arter; varje år väljer man ut nya arter som man försöker hinna med besöka och kolla hur många individer som finns på den sen tidigare kända lokalen. Arter som nämndes var bl a luktvädd, backsippa, bäckfräne, plattsäv, sanddådra, smalbladig lungört, slättergubbe. Vid Tomas' besök var det drygt 10-talet åhörare som var på plats! Tacksamt att han tog sig sin tid. Och

hela hans insats var en "gratis-föreställning" för oss här i skogsbygden. Även några klippansbor förgyllde... liksom hallandsparet från Killhult och Tommy W nära där intill.

2 november – Kryptogamcirkel

Det blev en improviserad småvandring med delar av kryptogamcirkeln i Ringarp denna torsdagförmiddag... Blev lite hastigt påkommet och fick nog inte ut inbjudan till alla. Men hoppas på snar, mer utannonserad återkomst för alla som anmält sig under tid som kommer. Nu tittade vi efter olika mossor, lavar på ringarpsträdens stammar. Även svampar, tickor betittades, inte alltid vi kunde bestämma till art... Men det var väldigt vackert med höstfärgerna, grönt, gult, brunt! Snart dalar alla löven ned... ibland räcker lite vindpustar, allt snabbare om mer vindighet. Evy, Lars S, Eva J, Janne, Lena, Eva P

8 november – Solparkstankar i Persköp

Var på en dryg timmes fältbesök i Persköp, norra delen där man ansökt om solparksetablering. Rosenlund tipsat om att där idag finns ett sort hygge öster om grusvägen. Och visst hade man ganska saklost tagit ner nästan alla träd norrut, sparat 10-tal tallar och klenare björkar. I den oftast ganska marken hade det blivit rikligt med spårbildning i "basvägen" vid utkörningen av timmer och ved. Mycket vatten stod i dessa djupa hjulspår. Nu var det annars mest lövkronor mm till flis som låg i kant av vägen, på tork. Även den tjäderynnsamma skogen längst i norr var helt borttagen, tyvärr. Studerade en varfågel nära bilparkeringen, en enkelbeckasin och en spillkråka hördes på håll.

9 november – Holkspikning med Björn och Lennart

Holkbygge idag, 11 personer mötte upp. Vill nog säga att dessa kvällar med tillverkning av fågelholkar är bland de trevligare punkterna, vi har på programmet! Människor med lite skilda intressen dyker upp. Roligt! Knappa 30 småfågelholkar gjordes under de 2 timmarna vi höll på. Fika gjorde vi också, så då blev det två och en halv timmars samvaro. Närvarade var Lennart, Jonny, Bengt B, Christina H, Lena o Björn, Åsa o Lars L, Eva o Janne, och så ansvarige Björn.

16 november – Brev till samtliga fullmäktigeledamöterna

Idag postade vi enskilt brev till alla Örkelljunga kommuns fullmäktigeledamöter - med vår syn på kommunens behandling av Bruketområdets kvarvarande öppna markområden, planområdet

kallas numera för "Hjälmsjöro". Som bekant vill majoriteten av politikerna bygga igen i princip HELA OMRÅDETS öppna mark. Det tycker vi är mycket dåligt tänkt. Det tycker också många andra. Men inte kan man få en politiker att tro att de överhuvud tänker, planerar så smått fel... Eller så stort fel!!

17-18 november – konferens om Biologisk mångfald

Idag var jag i Höör och lyssnade på olika föredrag om natur, naturvård i regi av olika föreningar och myndigheter. Det kunde vara länsstyrelsen och rikkärren, ett pilotprojekt för att övervaka kärllväxter eller ett föredrag om hur länsstyrelsen jobbar med skydd av skog. Visst kunde en del inlägg varit lite mer "märgfulla", men det är det ju lätt att säga när man sitter på åskådarplats. Mot slutet av dagen gav Nils Carlsson på Ist en levande beskrivning på "hanteringen" av de skånska vargarna!! En inte helt lätt uppgift. I morgon ska de flesta föredragen ha fokus på just skogsfrågor. Ett ämne i sig som har hur många infallsvinklar som man kan tänka sig. Hyggesfritt skogsbruk, hur lever livet för tjädern i Skåne, artskydd i skogen och juridiken är "ämnena" som då ska lyftas fram. Även på söndagen fortsatte som nämnts konferensen om Biologisk Mångfald på Backagården i Höör. Bägge dagarna var Patric och undertecknad närvarande och försökte lyssna till oss lite kunskap. Denna dag hade Anders Ekstrand en gedigen genomgång på vad "Hyggesfritt skogsbruk" kan innebära; under åren har olika begrepp använts och ibland har man menat lite olika... Efter det var det dags för SkOF's skogskommitté att berätta om sitt jobb med den skånska tjädern, dess prekära situation. Staffan Åkeby fick hoppa in istället för en sjukanmäld Per Muhr. Känns roligt och meningsfullt att tjädern i södra Sverige börjar få plats i möjliga framtida "restaureringsarbete". Om det nu kan bli så? En långvarig insats lär i så fall behövas från många "aktörer"! "Artskydd i skogen och miljöorganisationers talerätt" var ett annat faktiskt föredrag med miljöjuristen Josia Hort, vilket följdes av ett annat inside-föredrag med Tove Thomasson på Skogsstyrelsen som talare. Hennes smått fyndiga rubrik på sitt föredrag var: "Har den svenska skogen gått med i EU? Nationell skogspolitik i ett EU-sammanhang". Visst har man mycket att lära sig och politik än nog inte bara att vilja... som Olof Palme på sitt sätt skrev en bok om. Avslutningsvis drog Martin Emtenas fram våra smilgropar när han på egensinnigt sätt kåserade om "Tusen och 1 art", men han följdes avslutningsvis av en (dyster) framtidsspaning om våra skogar, vårt skogsbruk vilken avlevererades av Osbybon Mikael Svensson (med koppling Artdatabanken). Det var hela 170 personer som anmält sig och som gjorde att det vimlade av några man kände, men merparten icke-kände!

Våtmarken som försvann 2023-03-30

”Konstaterade att träsket vid Abborrasjön hade dränerats på vatten. Skrattmåsar, rörhöns, grågäss, krickor och knipor hade anlänt någon vecka tidigare, men nu fick alla lämna denna, under några år, tillfälliga våtmarkslokal.”

Fågelåret 2023 i Örskelljunga kommun

Text: Patric Carlsson

Det brukar som bekant vara Björn som tar sig an att sammanställa fågelobservationerna i kommunen, men denna gång blir det undertecknad och från mitt perspektiv. Jag gör inga anspråk på att vara heltäckande utan det blir små nedslag i framför allt mina egna upplevelser och en del små utvecklingar om det faktum att vi noterade rekordmånga arter under året. Närmare bestämt rapporterades det hela 177 arter totalt. Ett anmärkningsvärt antal från vår annars relativt fågelfattiga kommun. Mina källor för denna rapport är egna anteckningar, Artportalen och framför allt föreningens obsbok på hemsidan.

Varför måste en del ornitologer tvunget räkna fågelarter, eller kryssa som de flesta säger, går det inte att bara njuta av dem utan detta sifferexercerande, denna ständiga jakt och dokumentation? Det gör det sannerligen! Vissa av oss har dock uppenbarligen en dragning åt att räkna fåglarna och hålla viss ordning på observationerna. Visst finns det kryssare som knappt ägnar föremålen för vårt intresse mer än en snabb blick innan de hastar vidare mot nästa art, men personligen så njuter jag inte mindre av fåglarna bara för att jag också räknar dem och jag har sällan heller bråttom till nästa lokal. Det är någon form av samlande och det verkar som sagt att en del har det i generna och andra inte. Hursomhelst, jag avslutar denna lilla inledning i ämnet med att konstatera att varje fågel sjunger efter sin egen näbb.

Ni är säkert många som noterat att det finns två suspekta länkar längst ned på sidan *Obsar i Örskelljungabygden* på hemsidan: *Antal arter som rapporterats i Örskelljunga* och *Antal arter per rapportör i Örskelljunga*. Dessa har nog funnits där i princip sedan den första upplagan av hemsidan. Det är förstås en enkel filtrering i Artportalen som håller reda på hur många arter som ses i kommunen ett visst år respektive

Rög glada i Ljungaskog i februari 2023. Foto: Patric Carlsson

hur många de enskilda rapportörerna står för. Flitigast med att dokumentera fåglarna i Artportalen och att kommunkryssa har Björn, Lennart, Seth och undertecknad nog varit, men det har varierat en del mellan åren och ibland ligger Kurt-Arne och t.o.m. Janne någon enstaka gång högt upp på listan. Det fanns de som rapporterade ganska frekvent för ett tiotal år sedan, men som inte längre är med oss och de som nu lagt av på grund av åldersskäl. Det har också tillkommit en del nya rapportörer de senaste åren. Flera som jag inte ens vet vilka det är.

Att se 150 arter i kommunen under ett år insåg jag tidigt på 2000-talet skulle vara fullt möjligt. Som jag vill minnas det så ansträngde jag mig ganska rejält flera år i följd och var ute i ur och skur, men det stannade vid 145 arter 2003 och 146 arter 2007. Sedan tog trollsländorna över i några år även om kommunårslistan fortsatte att vara viktig. Jag brukade försöka vara först till 100 arter, men strax efter det började trollsländorna dyka upp och då blev det inget mer fågelskådande. Hursomhelst, nu följde ett antal år där Björn oftast fick ihop flest arter, någon gång stack Lennart eller Seth emellan. Ingen nådde dock upp till mina 146 så det rekordet stod sig.

2020, det första pandemiåret, bestämde jag mig, så fort jag insåg vart det lutade åt gällande socialt liv och rörlighet, att jag en gång för alla skulle se till att nå upp till den där *drömgränsen* på 150 arter. Jag tillbringande nästan all ledig tid ute i naturen och tittade efter fåglar och det blev på många sätt ett helt fantastiskt år fågelmässigt och särskilt då förstås de funna lappugglehäckningarna. Det satt dock hårt åt med målgränsen. En oväntad rosenfink i november i Seths trädgård och så till slut salskrake och strömstare i mitten av december. Det gick. 150 arter prick! Givetvis ett ganska fånigt projekt, men det övar samtidigt upp ens kunnande och skicklighet. Det gäller att veta vad som är möjligt vid en viss tidpunkt, var man hittar fåglarna och att vara beredd när det t.ex. rastar änder i sjöarna. Sedan ska man såklart också kunna bestämma fåglarna i alla tänkbara situationer. Det är helt enkelt roligt och lärorikt och ger en många minnesvärda upplevelser. Dock sa jag till mig själv att jag inte skulle ge mig på det igen...

När 2023 inleddes hade vi inom föreningen ingen särskild fågelinventering inbokad, men jag bestämde mig tidigt för att mer eller mindre på egen hand ta mig an kommunens orrtuppar ännu ett år. Antalet lekplatser är numera bara en dryg handfull och eftersom jag inte skulle arbeta på tisdagar under vårterminen fanns det dessutom möjligheten till tre tidiga morgnar i veckan.

Med ett barns tålmod började jag besöka lekplatserna redan i början av februari. I obsboken på hemsidan finns den 4 februari skrivit: *Soluppgång på Flåssmyr. Inga orrar sågs eller hördes. En varfågel noterades. På Svenskemyr spelade dock 1 orre. Vårsjön var till stor del islagd. Spanade bara från utloppet där 2 salskrakehannar och 1 knölsvanspar var det mest intressanta.*

Parallellt med orrmorgnarna började jag nogsamt gå igenom gässen på flera lokaler och särskilt de större ansamlingarna i Ljungaskog. Den 14 januari sågs en vitkindad gås tillsammans med 110 grågäss och den 11 februari kunde jag leta fram en spetsbergsgås i en ungefär lika stor flock. Kommunens första fynd av denna arktiska fågel. Det var roligt, för det hade gått 2,5 år sedan jag senast hade fått se en ny art och då var det den tidigare nämnda rosenfinken. Nu var det vår i luften och arter som tofsvipa, skogsduva, stare och sånglärka rapporterades i obsboken. Livet var på väg att återvända.

Den 22 februari såg Jörgen årets första trana och Janne hörde en dubbeltrast sjunga. Runt denna tid rapporterades det också många bergfinksflockar. Inga riktigt stora ansamlingar som denna art vissa

Orrtupp överst och orrhöna nederst. Foto: Patric Carlsson.

Tofsvipa i Höjholm. Foto: Patric Carlsson.

år kan uppvisa, men några tusen individer nämns i obsboken vid flera tillfällen. Långalt och då närmare bestämt Mats Gustafssons marker, besöktes av flera av oss i slutet av månaden och i början av mars och då var det såklart tofsviporna som lockade. Som mest räknades det till 16 individer den 3 mars. Antalet fåglar som sedan kom att häcka på lokalen var dock ganska säkert något lägre.

De första dagarna i mars rastade många sånglärkor i Ljungaskog och 2 mars skrev Björn att *några av de rastande sjöng nästan som på en riktig vårdag*. Vid detta besök hördes även årets första mindre hackspett. Det blev ett bakslag för våren en vecka in i mars. Janne noterade lakoniskt i obsboken att *grågässen vid Ryagården verkade smått fundersamma till vårens tveksamma framsteg...*

En vecka senare började sjöfåglarna komma i lite större antal till bland annat Hjalmsjön. 18 mars räknade Lennart, vid Hjalmsjövik, till inte mindre än 89 sångsvanar. När han senare stannade till vid

sponsorbryggan lyfte samtliga och lämnade sjön. *Mäktigt med så många på en gång och så mycket sång!* Janne och Eva och kunde strax efteråt meddela att grannen Bruno sett anledningen till att de tog till vingarna. En havsörn såklart! Samma dag noterades också bland annat gravänder, storskrakar och grå- och havstrutar i sjön.

Tidigt på morgonen den 19 mars hördes kattuggla i Lönsjöholm, sparvuggla i Bosjöholm och vattenrall i Långasjön. Jag gjorde mitt åttonde besök vid Flåssmyr och där fanns fortfarande inga orrar, däremot bjöd Stensmyr på åtminstone 1 tupp. I Hjalmsjön rastade 1 par svärtor. Ett besök på Långalts myr den 25 mars blev också utan orrkutter, men däremot flög en spelande storspov över myren. Även vid de två följande besöken på mossen hördes spovdrillar, men därefter var den borta. Storspov häckade förr sparsamt på myrar i norra Skåne och det var ju nästan så att man började hoppas för ett ögonblick...

Den 30 mars kunde jag konstatera att träsket vid Abborrasjön hade dränerats på vatten. Skrattmåsar, rörhöns, grågäss, krickor och knipor hade anlänt någon vecka tidigare, men nu fick alla lämna denna, under några år, tillfälliga våtmarkslokal. Björn, Janne och jag försökte forska lite i om vattnet så hastigt sjunkit undan av sig själv, eller om det faktiskt varit någon där som rensat dräneringarna. Vi kom ingensans med detta, men visst var det väldigt märkligt alltsammans. Och sorgligt. Skrattmåskolonin var ett trevligt inslag, även om de närboende och kommunen inte hade samma åsikt. Konsultbolaget Calluna AB konstaterade i november 2022 att området hade hög prioritet för bevarande. Nu när våtmarken inte längre finns kvar är det kanske fritt fram att fylla igen den och låta den införlivas i planen för bebyggelse? Samma dag räknade jag tofsviporna på flera lokaler. Resultatet var visst 3 par i Healt, 5–6 par i Långalt (där också trädlärka sjöng), 1 par i Höjholm och 1 par i Ljungaskog.

En fiskgjuse den 1 april blev den hundraarten för året i kommunen. Samma dag sågs också den första bruna kärrhöken vid Flinka sjö. Den 2 april var en riktigt kall morgon. På vägen ut till Stensgyl i gryningen skrämde jag en orrtupp. När jag sedan satt vid gylen och försökte tina upp i de första värmande solstrålarna dök Bruno och Viktoria upp. De var där i samma ärende såklart. Orre. Detta karismatiska skogshöns lockar ut folk på morgontidiga strapatser. Synd bara att fåglarna är så få. Tillsammans kunde vi studera 1 varfågel och vi hörde även årets första skogssnäppa. Några minuter efter att de gått vidare kom en havsörn på ganska nära håll.

I Vårsjön sågs årets första storlom och där hördes ytterligare 1 skogssnäppa. Björn fick sett en stenfalk den 5:e april.

Nu började både Björn och jag så smått kika efter ringtrast var och varannan morgon. Det är en art som man gärna vill se rastande någonstans i kommunen på flyttningen norrut. Den första som noterades i Skåne var 1 hanne utanför Lund redan den 31 mars. Sedan dröjde det hela 10 dagar, för nästa fågel blev den hanne jag hittade i en större flock med björk-, rödvinge- och dubbeltrastar i Höjaholm den 11 april. Det blev det enda fyndet i kommunen 2023 och min egen hundrade kommunart för året. Fint ska det vara! Tidigare på morgonen samma dag gjorde jag mitt tionde besök på Flåssmyr och det blev det första med orrar. Märkligt nog fanns där plötsligt 3 tuppar, kanske till och med fyra. Skam den som ger sig! Det blev ytterligare något besök, men då spelade bara 1 ensam tupp. Vid sekelskiftet räknade vi som till mest 21 tuppar på Flåssmyr och pandemiåret 2020, då jag satt flera morgnar i gömsle, var där 7–8 tuppar. Dessförinnan hade lokalen i många år hyst 3–4 fåglar. Det kanske kan svänga tillbaka ännu en gång? Jag hoppas det.

På Långalts myr gick det i princip lika trögt som på Flåssmyr. Jag gjorde mitt åttonde besök den 16 april och det var först då som en ensam tupp lät sig höras. Jag fortsatte till Smedhultamossen samma morgon och även där hördes och sågs en tupp. I Höjaholm fick jag lära mig att tofsvipor ibland är polygama. En del saker går en uppenbarligen förbi nästan hela livet. Det fanns tre vipor på lokalen och jag fick bevittnat hannen para sig med båda de andra fåglarna.

Den 18 april var Janne tillsammans med Peter Klässman vid Vårsjön. Han skrev i obsboken: *I kväll var vi drygt två timmar uppe vid Vårsjön. Peter ville spela in lommens rop... om vi lyckades lovades jag en framtida tårta i belöning. Jo, tårtan ska bli min!! Flera gånger fick vi böra det härliga "vildmarkslätet" från vår kommunfågel, storlommen. Några gånger ropade två olika lommar strax efter varandra, ett par gånger hördes ytterligare en lom mer anlägset!!*

Några arter anlände ovanligt sent till kommunen. Till exempel dröjde det till den 23 april innan vi hade lövsångare och ladusvala och till den 24 april för rödstjärt och hussvala.

Den 24 april rapporterade Bruno en vit stork vid Hjalmsjövik och denna fanns kvar nästkommande morgon. Vid den här tiden var det nästan dagligen som det sågs lite ovanligare änder för kommunen i sjön. Björn lyckades få syn på två årthannar i en flock med 20-talet

krickor som låg gömda vid Abborrgrundet. Samma dag kunde även 1 sjöorrepar registreras och i Vårsjön noterade Lennart 16 skedänder varav 12 ex tillsammans med 1 bläsand flög runt runt under hela hans besök. Undertecknad kunde konstatera att de fortfarande gjorde det flera timmar senare. Nästa morgon sågs 1 småkrakepar och 9 ejdrar i Hjalmsjön och 1 sjöorrepar i Lärkesholmssjön. Vid Örkelljunga nya industriområde sjöng 1 svart rödstjärt, i Vemmentorpasjön sågs den första drillsnäppan och på flygfältet i Skånes Fagerhult spankulerade 1 svartkråka.

Den 26 april var Björn, Janne och Per Muhr och kollade en skog med avverkningshot i Onsen. Det rörde sig om en blandskog med en del *bantagrannar*. Björn fick sett sin andra stenfalk för året och de noterade också duvhök och sjungande trädpiplärka. Den 28 april rapporterade Björn sjungande svartvit flugsnappare från Ringåsen och dagen efter hörde och såg jag själv en göktyta i Sonnarp.

Den 30 april gjorde vi i ÖbN en liten riktad tjäderinventeringsinsats. Björn, Kurt-Arne, Janne, Jörgen och undertecknad besökte några av våra mera pålitliga tjäderlokaler de senaste decennierna under några morgontimmar och hade därefter en samling vid Svarta Sjö för att avlägga rapport. Ingen hade gått helt lottlös. Björn, Kurt-Arne och Jörgen fick alla kontakt med tjäder och Janne och jag gick åtminstone på spillning. Mest handlade det om hönor, även den spillning som sågs, men Björn stötte faktiskt en tupp. Jag älskar de här smått

Björn, Kurt-Arne, Janne och Jörgen vid Svarta sjö efter en spontan tjäderinventeringsinsats den 30 april. Foto: Patric Carlsson.

Stensvätta. Foto: Patric Carlsson.

spontana arrangemangen – att vara ute under några morgontimmar och veta att det är fler som gör samma sak och sedan att träffas direkt efteråt för att gå igenom och analysera fynden - det är alltid lika trevligt och spännande. Vi har gjort en del sådana genom åren och oftast har det väl handlat om just tjäder – både morgonskådande och kvällssittande – eventuellt har även orrarna varit föremål för vårt intresse någon gång. Inte sällan har vi sedan träffats hemma hos Janne efteråt, men denna gång valde vi alltså den natursköna platsen mellan Svarta- och Vita Sjö. Det borde vara obligatoriskt med någon sådan aktivitet varje år! Förutom tjäderspillning så var det roligt att gå på ett tofsmesbo. De hade byggt i en murken och ihålig björk ute på Skrikamyren. Jag försökte hitta boet igen några dagar senare och sedan igen efter en vecka men hade ingen lycka.

Den flitigaste besökaren av den gamla orrkojan i Smörmyr är Lennart. Han var på plats tidigt på morgonen den 1 maj och minsann om där inte var en orrtupp även där. På avstånd kunde han räkna till 1500 vitkindade gäss på sträck samtidigt som flera buskskvättor och enkelbeckasiner hördes från den nu snabbt uppväxande skogen på den gamla torvbrytningsmossen.

Den 7 maj rapporterade Mats Gustafsson att det kläckts vipungar i Långalt och samma dag var undertecknad och lyssnade på grönbenorna på Svenske Myr. I den senaste *Fåglar i Skåne* är det bara Svenske Myr som nämns som skånsk häcklokal. Rimligen finns den väl på ytterligare någon plats, men visst är det en av våra mera exklusiva arter i kommunen. Hittills har inte *restaurationen* av myren på den skånska sidan påverkat intresset från grönbenorna. Den 8 maj var det min tur att hitta en årta i Hjalmsjön. I hane låg och gömde sig ute på grundet.

02.55 den 9 maj var jag på plats i gömsle för ytterligare en orrmorgon. Buskskvättan sjöng redan när jag anlände och innan jag hunnit sätta mig till rätta hördes både kattuggla och gök. Orrarna flög in 03.10, men det dröjde till 03.40 innan jag kunde få syn på dem. Snart kom bubblandet igång och så småningom fick jag se skuggboxande och några småslagsmål. Ingen höna just denna morgon och tupporna var ganska lågmälda, men det var ändå högst njutbart. Trast och rödhakesång från skogen. Dragande morkulla. Med jämna mellanrum sträckte vitkindade gäss förbi. Så blandade sig plötsligt även stensvätta in i soluppgångens serenad. Den brukar man väl ändå inte ha ute på myrarna? Flera stycken minsann. Snart smackades och knastrade det stenskvättor i alla riktningar och en handfull fåglar kom också så nära gömslet att jag kunde ta bilder. Jag vågar inte säga något säkert om antalet, men det hördes och sågs minst 10 fåglar. Håller det inte för omöjligt att det rörde sig om det dubbla eller till och med ännu fler. De hade uppenbarligen gått ned under natten och ägnade nu morgontimmarna till födosök. Det kändes verkligen som en udda upplevelse.

Söndagen den 14 maj hade Kurt-Arne och jag varit norrut i Halland och Småland. På tillbakavägen stannade vi till vid Store sjö där vi kunde räkna till minst 11 fisktärnor och 7 tofsvipor på två av de låga, mindre öarna. På en av de större öarna låg storlommen och ruvade. I Örnalt sågs 1 havsörnspar och i Trulsabygget 1 trädlärka. På kvällen hörde Kurt-Arne årets första nattskärna och samma dag noterade Seth tornseglare. Någon vecka senare skulle jag konstatera att det

Dvärgmåsar i Hjälmjön. Foto: Patric Carlsson.

Buskskvätta. Foto: Patric Carlsson.

fanns 7 ruvande par fisktärnor i Store sjö, ett ovanligt högt antal. Roligt.

Den 16 maj letade jag fram en ung dvärgmåsar vilande på vattnet i Hjälmjön bland alla skratt- och fiskmåsar. Det blott tredje fyndet i kommunen, dock en säkert något förbisedd art. Det första fyndet i kommunen är från 19 maj 2007 och även då var det en 2 K-fågel i Hjälmjön. Däremellan finns ett sommarfynd av 2 adulta fåglar i Vårsjön 16 juli 2020. Den gången var det Seth som var uppmärksam. Dagen efter, den 17 maj, var dvärgmåsen borta, men årets första lärkfalk orsakade viss kalabalik när den drog över sjön.

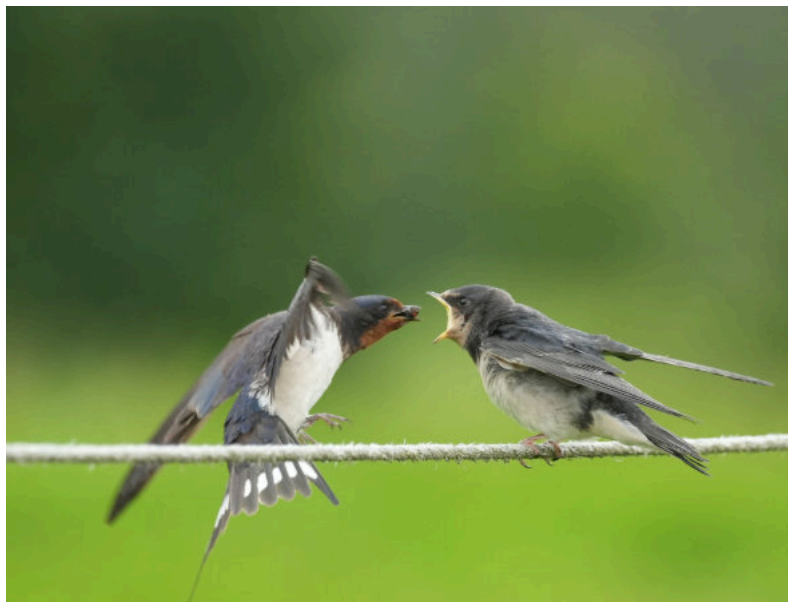
I slutet av maj anländer så de sista arterna till vårt land. Seth såg bivräk den 20 maj, Carsten Fog hörde härmsångare den 23 maj, Lennart och Björn, ofta cyklandes, hade tillsammans mer än en handfull kärresångare på olika lokaler, den 27 maj såg Lennart grå flugsnappare i Ingeborrharp och den 28 maj fann Björn en näktergal vid Flinka sjö.

Ungefär här insåg jag att kommunårslistan skulle nå upp till minst 150 arter även år 2023. När jag efter student och några dagars efterarbete på skolan åkte norrut för ännu en vistelse i Ammanäs hade jag redan noterat 142 arter. Det gick ganska lätt att tänka sig 10 arter till. Och jag som inte skulle frestas till att försöka slå det där rekordet...

Det hände en del på skådarfronten även när jag var bortrest. Den 15 juni var Janne och Peter Klässman åter ute för att dokumentera fågelsång: *Nytt inspelningsförsök... och denna gång av nattskejrran! Får tacka Kurt-Arne och Björn för tipset om Svenskemyr! Det blev fina låtanden från 2–3 (kanske 4) nattskejrror och en av dem gjorde fantastiska uppvisningar helt intill oss... nyfiken till tusen eller var det vi som i skymningstimmen skrämde upp nattflyn i gapet på den? Även låtande grönbenor, såg tre flyga tillsammans ett tag... Och så alla dessa knott!! Buskskvättorna varnade smått överallt, några enstaka gnistrande sångstrofer. Godnatt.*

Lennart och Björn redovisade inventeringarna av holkarna vid Flinka sjö och i Ringarp i obsboken, Seth konstaterade den 20 juni att knölsvansparet i Vårsjön hade kläckt 4 ungar och den 27 juni fick Björn sett 2 svarttärnor i samma sjö.

Andra veckan i juli var jag åter hemma i Örkelljunga och den 10 juli var jag uppe tidigt för nattlyssning. 03.00 hördes tiggande hornuggleungar i Höjholm och därefter följde 3 stopp med

Ladusvalor i Östra Flinka. Foto: Seth Nilsson.

nattskärror i Bosjöholm och Krängelbygget. Senare samma dag var jag vid Store sjö: *mycket glädjande kunde minst 14 flygga fisktärneungar räknas. De adulta fåglarna var 6–8, så jag gissar på att 3–4 par av de 7 par som sågs ruvande i slutet av maj lyckades med häckningen. Sedan var det imponerande att kunna räkna ca 60 tofsvipor. De flesta ute på öar, men även några på land. Uppskattar att ca hälften var årsungar. Var dessa har häckat är okänt. Dessutom rastade en adult kärrsnäppa. Sommaren är uppenbarligen över. Havsrör, fiskgjuse och glada. 30-tal fiskmåsar, men jag såg bara 4 årsungar. 1 gråtrut. 1 drillsnäppa.* Vid nästa besök, två dagar senare, sågs 2 kärrsnäppor, 1 brushane och 48 tofsvipor. Antalet fynd av kärrsnäppor i kommunen var fram till i år bara en handfull. Det skulle bli fler... Både kärrsnäppa och brushane blev nya arter för mig i Örskelljunga kommun.

Om det var en lyckad säsong för fisktärnorna, så gick det desto sämre för storlommarna. Det blev inga ungar vare sig i Store sjö eller i Vårsjön detta år heller. Fedingesjön och Lärkesholmssjön hyste inga stationära lompar.

Den 30 juli såg jag, i ett höstaktigt väder, från sponsorbryggan i Hjälmjön först 2 vadare som jag inte säkert lyckades bestämma, därefter 2 säkra kärrsnäppor och dagen efter rastade 1 gluttsnäppa i Ljungaskog. Den 5 augusti hade Seth 3 småspovar över Åsljunga. Nästa dag började ovädret Hans härja över landet...

Den 6 augusti höll jag mig inomhus, men dåligt väder i mer än en dag står jag inte ut med så jag gav mig ut för fågelskådning dagen efter, måndagen den 7 augusti. I den kraftiga blåsten och i det närmast horisontella regnet gick det ändå utmärkt att sitta i bilen och ha både tubkikare och kamera ut genom sidorutan. Jag stod med bilen uppe på den gamla banvallen, numera cykelstigen, i Ljungaskog och kunde konstatera att vi plötsligt hade en vadarlokal i kommunen. 4 gluttsnäppor, 2 grönbenor, 1 kärrsnäppa, 1 spovsnäppa, 1 mosnäppa och minst 6 större strandpipare. Spovsnäppa var ännu en ny art för Örskelljunga och mosnäppan blott det andra fyndet. Den sistnämnda blev min 200:e fågelart i kommunen och därmed blev jag först att nå detta antal. Jag fick ut Björn och som också han fick flera nya kryss. Vi satt i varsin bil i ovädret och skådade och konfererade då och då i mobiltelefon om var de olika fåglarna stod att finna. Förutom vadarna rastade drygt tvåhundra måsfåglar och det var verkligen inte helt lättskådat i regnet. Lastbilschaufförerna som kom med schaktmassor att täcka den gamla soptippen med, måste ha undrat vad vi pysslade med där i sådant eländigt väder. I Hjälmjön

dansade ca 25 svarttärnor fram över Abborrgrundet, både adulta och juvenila fåglar. Vilken ljuvlig syn!

Den 8 augusti blev inte mycket sämre. Jag körde mellan Ljungaskog och Hjälmjön flera gånger under dagen. Vid det första besöket i Ljungaskog på morgonen möttes jag av utmattade fisktärnor och måsar (varav 1 silltrut) som låg ned på åkern och vilade. 2 grönbenor och 1 gluttsnäppa var de enda vadarna. Vid ett senare besök kunde jag däremot först räkna till 1 storspov, 9 större strandpipare och 1 mosnäppa. Jag lämnade bilen för en kort promenad och då hördes ett välbekant läte från sommarens fjällturer. En liten flock med ljungpipare, 9 ex, flög några varv över området och gick sedan ner. De fick dock inte vila länge utan skrämdes upp när ännu en lastbil med jordmassor anlände och Björn missade dem oturligt med en kvart. I Hjälmjön kunde det räknas till över 60 fisktärnor och där 50 av dem tog höjd och försvann vid halv 10-tiden. Även denna dag fanns här svarttärnor. 11 ex närmare bestämt. 1 gluttsnäppa flög över sjön. Även Seth var i Ljungaskog och vid hans besök sträckte 4 grönbenor förbi.

Den 9 augusti var både Lennart, Björn och jag i Ljungaskog och vid mer än ett tillfälle. Vi hade lite olika antal på vadarna, men maxsiffror var 17 större strandpipare, 14 strandskator, 4 kärrsnäppor, 2 mosnäppor och 1 gluttsnäppa. Makalöst. Ovädret Hans tvingade uppenbarligen ner vadarna och åkern med sina vattensamlingar såg ut som en lämplig rastlokal.

Den 10 augusti var ovädret nästan över. Det blev dock ytterligare både kommunkryss och kommunårskryss för mig. Ganska tidigt på morgonen i Ljungaskog fanns det kvar 9 större strandpipare, 3 kärrsnäppor och 1 mosnäppa. Vid ett andra besök fyra timmar senare, var där bara 2 större strandpipare på lokalen, men när jag gick där och strosade med kameran hördes vadarläte från himlen och som jag först blev något konfunderad över. Lyckligtvis kom fåglarna strax lågt förbi och det visade sig vara en flock med 17 myrspovar och 1 kustpipare. Myrspovarna var endast det andra fyndet i kommunen, det förra stod Seth för och rörde 1 ex tillsammans med 8 storspovar över Flinkagården 15 juli 2001. I Hjälmjön sågs slutligen en ensam svarttärna och sedan var det roliga över. Efter ovädret Hans hade jag nu noterat 155 arter i kommunen.

De följande veckorna sågs ovanligt många glador i Ljungaskog. Flest räknade Bruno till den 13 augusti. Hela 18 fåglar. Samma dag sågs ytterligare 1 göktyta, denna gång i Flinka. Kurt-Arne hade 2

Överst. 1. Småspov, Åsljunga. 2. Storspov, Ljungaskog. Foto: Seth Nilsson. 3. Silltrut. 4. Kärrensnaippor. 5. Myrspovar. 6. Större strandpipare, kärrensnaippor och en mosnäppa. 7. Gluttsnäppa. 8. Ljungpipare. Alla från Ljungaskog under ovädret Hans. Foto: Patric Carlsson.

ägretthägrar vid en översvämning nära Store sjö den 12 augusti, strax utanför kommungränsen, men den 23 augusti dök det upp en fågel vid Hjälmjön. Den skulle följas av fler fynd i både Hjälmjön och Lärkesholmssjön. Den 26 augusti satt jag en halvtimme i Ljungaskog. 17 bivråkar sträckte söderut och minsann om det inte rastade större strandpipare där igen. 16 fåglar kunde jag räkna till.

Den 30 augusti hade Janne fått en rapport från Lars Lindström: *Lasse meddelade per telefon att han i förrgår (28 augusti) haft en häftig upplevelse i Smedhultsstrakten, gränsmarker till Halland - då han plötsligt uppmärksammade en smått tryckande tjädertupp på bara 5–6 meters håll; den småsprang därefter ett antal meter och bytte majestätiskt. Visst blir man rädd av ett sådant schabrakiskt uppflog!! Än finns det liv på tjäderfronten... om än sparsmakat.* Den 31 augusti rastade en ensam ljungpipare i Ljungaskog. Jag meddelade Björn och denna gång hann han i tid.

Den 17 september hörde jag nötkråka från Hugossons skog i Lönsjöholm och dagen efter såg Björn 5 rastande sjöorrar i Hjälmjön. Den 26 september uppmärksammade Janne och Eva det omisskännliga lätet från en flock skäggmesar, troligen 8–10 ex, som flög över Hjälmjön och in över hus och skog. Antalet fynd av skäggmes från kommunen är blott en handfull. Senast var 2020 då jag hade 2 ungfåglar vid sponsorbryggan på andra sidan sjön. Janne

Snösparvar, Svenske Myr 30 oktober. Foto: Patric Carlsson.

rapporterade flera mindre hackspettar från Örkelljunga centrum och i Ringarp och i slutet av månaden kom de första tranplogarna på väg söderut. Annars hände inte så värst mycket på fågelfronten i september.

Oktober inleddes med ännu en andfågel i Hjälmjön, nämligen 1 stjärtandspår den 5 oktober. Två dagar senare sågs 1 blå kärhökshona vid Flygfältet i Skånes Fagerhult och en liten flock med vinterhämplingar i Ljungaskog. Den 22 oktober skrämde jag upp 4 orrar på Långalts myr. Två fåglar var tuppar och de andra hönfärgade. Det var väldigt roligt och såklart överraskande då där endast var 1 tupp under våren. Minst lika glädjande var Kenneth Svenssons rapport till Janne om 1 tjädertupp och 2 hönor i Smedhult den 27 oktober.

28 oktober var Björn vid Värsjön och fick där sett 1 bergandhanne. Jag åkte dit två dagar senare med förhoppningen om att få se denna i kommunen ganska sällsynta and. Jag hade ingen tur med det, men fick i stället uppleva en brun glada, tillsammans med en vanlig, skruva över sjön. Därefter åkte jag vidare till Svenske myr. Nästan direkt efter att jag lämnat bilen hörde jag det välbekanta kvittret från 2 snösparvar. Trevligt nog lät sig dessa dessutom fotograferas. Rariteter i all ära, men roligast var ändå en flock med 5–6 orrar. Kanske de till och med var fler än så. Både denna lilla ansamling och de fyra fåglar jag såg vid Långalts myr borde nog skvallra om att det skett förnyringar. Det blir spännande att se till våren om det finns några extra tuppar på lekplatserna.

Den 4 november såg Björn en tornseglare i Ljungaskog. Ett väldigt sent datum för vår vanliga tornseglare. Däremot noterades det vid denna tid blek tornseglare på några lokaler i Sverige. Det hade varit en riktig raritet för vår kommun om den säkert hade kunnat bestämmas och såklart helst fotograferats. 7 november såg Inger och Dick Djureklint i Flinka 1 lappuggla vid Havabygget. Björn fick sms och bild sänt till sig och kunde genast upplysa dem om att det var just lappuggla.

Under några veckor i november uppehöll sig 6 eremitibisar i Jönköping. En av fåglarna, Satus, bar en satellitsändare och var därför möjlig att följa i appen *Animal tracker*. Den 15 november flög fåglarna söderut och natten till den 17 november kunde man se att Satus tagit nattkvist i Yxenhult. Josefin Svensson, Kurt-Arne, Seth och många andra såg honom där under dagen. Satus fanns kvar den 18 november, men hade då förflyttat sig till Skånes Värsjö. Därefter

Eremitibisen Satus i Yxenhult. Foto: Seth Nilsson.

flög han norrut igen, först till Värnamo och sedan åter till Jönköping. Den 27 november upphörde signalen från Satus. Sorgligt nog är det högst troligt att han frös ihjäl. De övriga 5 fåglarna sågs i slutet av november i Helsingborg och tros sedan ha tagit sig vidare till Danmark.

Ibisarna är en del av ett projekt i Österrike för att hjälpa den akut hotade arten att överleva. Satus kläcktes som 1 av totalt 21 ungar våren 2023 i en ibiskoloni i Kuchl i Salzburg. Kolonin är helt vild och flyttar runt. Övervintringsplatsen är normalt WWF Oasi Laguna di Orbetello i södra Toscana. Varför fåglarna först flög norrut är det ingen som riktigt vet.

Inläggen i obsboken i december kom huvudsakligen att handla om vad som sågs vid fågelbordsmatningar. Fjällvråk blev den enda nya årsarten för kommunen i månaden. Självt gjorde jag några halvhjärtade försök att få se tjäder på någon av våra mossar, men det ville sig inte. Den 27 december stötte Janne, Eva och Viktoria en orrhöna i Smedhult och de fick också sett tjäderspillning, både av äldre modell och två helt färska. Och med det får fågelåret 2023 sägas vara över.

Fågelskådning är aldrig helt förutsägbar och det är en del av tjusningen. Jag hade siktet inställt på 165 arter under hösten. Tjäder och strömstare skulle jag väl ändå få se till slut? Så blev det inte och jag stannade på 164 arter av de 177 som totalt rapporterades. Om jag inte varit sjuk och fått ett revbensbrott under ledigheten från 22 december hade jag nog inte gett mig förrän just dessa båda arter också kunnat läggas till listan. Det måste här faktiskt nämnas att det inte finns en enda rapporterad strömstare från året i kommunen. Jag såg inte heller fjällvråk. Lappuggla hoppades jag på in i det sista. Under våren missades smådopping och brandkronad kungsfågel bland annat. Den sistnämnda är jag mest orolig för att jag inte längre hör. Det är med nöd och näppe att mina trötta öron fångar in kungsfågel och då får de vara ganska nära. Men man kan såklart inte se eller höra allt. Dygnets timmar är begränsande och det går inte att vara på mer än en lokal samtidigt.

Under de drygt 20 år som Artportalen använts flitigt för rapportering har det bara två gånger tidigare noterats över 160 arter i kommunen. 2014 rapporterades det in 161 arter och 2020 167 arter. Mellan 2001 och 2023 är medeltalet 155. Ett enkelt stolpdigram visar hur jämnt det totala antalet arter fördelats mellan åren. Antalet noterade arter är högst troligt något lite högre de flesta år. Det finns fåglar som är

dolda i Artportalen (t.ex. häckningar av de flesta rovfåglar och ugglor, lekplatser för tjäder...). Alla rapporterar inte heller in i Artportalen. Det är såklart högst frivilligt, men för åtminstone lite ovanligare arter är det önskvärt. Det är trots allt det bästa verktyget vi har för att snabbt se var olika arter finns i kommunen och för att åtminstone delvis kunna följa förändringar i vår fågelfauna. Om man tycker det är för omständligt med Artportalen så duger det också att rapportera i vår obsbok på hemsidan. Det är så enkelt som det kan bli. Skriv ditt namn i namnrutan och vad du sett och var i meddelanderutan. Klicka därefter på *Skicka meddelande*. Klart. Finns det sedan intresse för att föra in dem i Artportalen kan någon av oss vana användare göra det. Då lägger vi in observationerna som andrahandsuppgifter. Obsboken på vår hemsida är till för alla naturiakttagelser, inte bara fåglar alltså. Det är bara roligt om det är fler som skriver.

Både Björn och jag passerade 200 arter i kommunen under året och det totala antalet är nu uppe i 234. När Peter Hector och jag sammanställde *Fåglarna i Örkelljunga kommun* 1998, så var artantalet 214. 20 nya arter på 25 år med andra ord. Undrar om man får vara med om att kommunen kan ståta med 250?

Vad blev resultatet av orrinventeringen i kommunen 2023 undrar kanske någon? Antalet tuffar varierade något på de olika lokalerna. Säkert fanns det blott 11 tuffar, om man räknar de högsta antalen på lokalerna blir det 14. Ett sorgligt lågt antal oavsett. Vågar man hoppas på att de är något fler våren 2024?

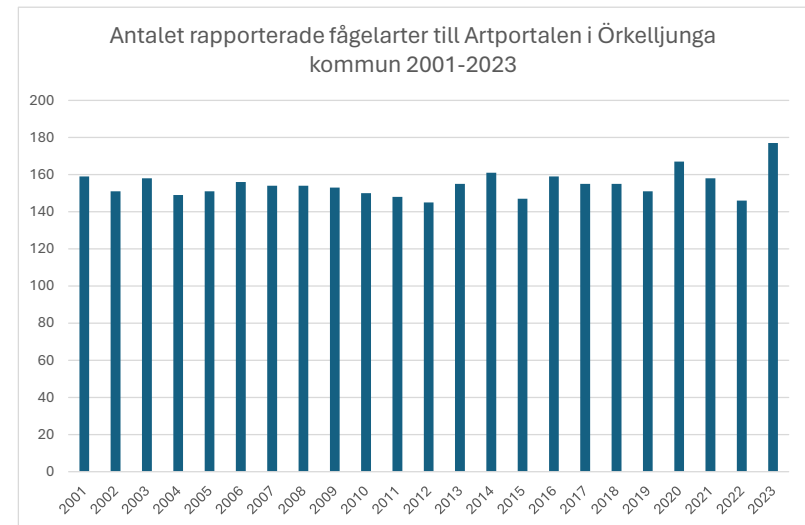
Hursomhelst. Detta är bokslutet för fågelåret 2023 i Örkelljunga kommun. När *Alcedo* är tryckt och utdelad till prenumeranterna har jag högst troligt redan hunnit vara ute några gånger och tittat efter skogshöns. Nytt år, nya möjligheter och upplevelser. Väl mött i fågelmarkerna 2024!

Dubbeltrast i Höjholm. Foto: Patric Carlsson

Rödvingetrast i Skogen. Foto: Patric Carlsson

Stjärtmes vid Flinka sjö. Foto: Patric Carlsson

Trolskt vid Vårsjön *2023-04-18*

”Flera gånger fick vi höra det härliga ”vildmarkslätet” från vår kommunfågel, storlommen. Några gånger ropade två olika lommar strax efter varandra, ett par gånger hördes ytterligare en lom mer avlägset!”

Hur går det för storlommen

Text: Björn Herrlund Foto: Kurt-Arne Johansson

Projekt Lom startades 1994 av Svenska Naturskyddsföreningen och Svenska Ornitologiska Föreningen med den viktigaste uppgiften att bedöma häckningsutfallet för både storlom och smålom. Här nöjer vi oss dock med att titta lite på den förstnämnda. Tidigare var situationen positiv, och trenden har nu blivit negativ. I Götaland är häckningsresultatet försämrat, och i landets sydöstra delar bedömer projektet att ungpåproduktionen inte är tillräcklig för att kompensera den årliga dödligheten. Predation och översvämmade bon tros, precis som i vår kommun, vara den största anledningen.

En annan aspekt och som möjligen kan ha betydelse för förnyringen, är att det i många sjöar blivit ett mer brunfärgat vatten. Detta innebär försämrad sikt och större svårigheter att hitta föda till ungarna och även då till sig själv. Förändringen av sämre sikt i sjöarna, kan till en del bero på den förändrade markanvändningen i grannskapet, öppen mark har blivit barrskog, vilket medför att mer organiskt material hamnar i sjön. Möjligen kan en längre växtperiod till följd av klimatförändringarna och ökad nederbörd med starkare, häftigare flöden i vattendragen, ha sin skuld till att mer sådant material hamnar i våra sjöar.

Från människans perspektiv sett, flera sjöar är dricksvattentäkter och brunfärgat vatten ger ofta en sämre vattenkvalitet. Det kan också vara så att lommens häckningsutfall indikerar en miljöpåverkan i ett större sammanhang, med gifter från människans alla verksamheter, som vi inte går in närmare på i denna artikel.

Åtgärder för en bättre vattenkvalitet behöver egentligen inte bli så oövervinnerliga. Återställa våtmarker, kantzoner med lövträd längs vattendrag och sjöar. Detta är inte endast bra för våra lommar, utan också för hela ekosystem, biologisk mångfald, och inte minst för oss själva, dricksvattnet vi alla behöver.

I vår kommun är som bekant Vårsjön den bästa och största häckningssjön för storlom. Även Store sjö hyser oftast ett par medan Vårsjön i stort sett årligen har fyra revirhävdande storlomspar. Lång historik har Lärkesholmssjön med häckande storlom, men det ligger mer än trettio år tillbaka i tiden. Fedingesjön har också från och till haft häckande storlom, med blandat resultat.

Bäst kontroll på häckningsutfallet för storlom har vi efter rapporteringssystemet Svalans tillkomst, numera Artportalen, som administreras av SLU. För att en häckning ska betecknas som lyckosam, har jag utgått från att ungar setts efter den 15 juli, då avkomman kan betecknas som 1K. Faktum är att från 1996 till och med 2016, med undantag för 2015, konstaterades det lyckade häckningar för storlommen i Vårsjön. Siffran lite flytande, men dessa år nådde totalt ca 40 ungar på vingarna! Efter 2017 har bevisligen inga storlomsungar i Vårsjön nått flygg ålder, endast 2020 observerades en liten unge i sjön, som dock försvann tidigt. Enligt boken "Fåglarna i Örskelljunga Kommun" (Carlsson och Hector), noterades det under tidigt 90-tal, ungar vid flera tillfällen i Vårsjön.

Fedingesjön hade ett lompar som fick fram en unge både 1996 och 1997. I sjön observeras det ofta storlom, framför allt under våren, men rapporter om lyckade häckningar saknas. Kommunens näst bästa lomsjö får nog Store sjö betecknas som. Sjön har inte varit så frekvent besökt av skådare som Vårsjön, men ett antal noteringar

finns. Lyckade häckningar rapporteras åren 1982, 1986 och 1988. Även 2017 och 2019 var troligen lyckade där. Åren 2020-19, och 2013 såg ruvande storlom där med okänt resultat.

Från Lärkesholmssjön finns rapporter om framgångsrika häckningar ända från 1952, och sista noteringen om ett lyckat resultat är från 1980! Dock finns en rapport från denna sjö om bo, ägg, ungar, men inget tecken finns på en för yngning i sjön.

Denna fråga ställdes i ett nummer av BirdLive Sverige i år. Storlommen är Örskalljungas kommunfågel, och då kan vi väl passa på att lite närmare titta på hur det gått och går, för denna vackra fågel även i våra hemtrakter. Jag har kollat rapporterna i Artportalen av storlom från vår kommun från 1970 till och med innevarande år. Först ska jag dock kortfattat redogöra för lite om vad som kommit fram vad gäller hela landet.

Vad gäller för storlommen i Örskalljunga har jag från Artportalen, så gott det gick, försökt utläsa hur fortplantningen lyckats från framför allt Vårsjön, som är den sjö som har flest besök av kunniga fågelskådare och som lägger in observationerna på Artportalen. Rapporteringen här tog fart på 90-talet och uppgifter från tidigare år är tagna från Fåglarna i Örskalljunga kommun (Hector/Carlsson). Vårsjön är den bästa och största sjön med storlom i kommunen, och oftast hyser sjön 4 par. Store sjö i norra delen av kommunen, finns det oftast 1 par, och Fedingsjön har tidigare haft ett par. Lärkesholmssjön var i slutet på 1900-talet också en säker hemvist för ett par av arten, men numera är det tillfälliga besök av storlom i denna sjö. Under åren 1985-90 var det ofta ett par i denna sjö, men någon häckning kunde inte konstateras. Tillfälligt besöker storlommen andra sjöar, som Vita-Svarta sjö, Köphultsjön och Hjelmssjön, för födosök. I texten som följer gäller kommentarer och noteringar Vårsjön, om inget annat anges.

Året 1995 hittades två bon i på två öar i sjön, med vardera 2 ägg. Uppföljningen var dock dålig, så inget finns nämnt om resultatet där. Från och med 1996 är observationerna många fler under vår och sommar. Men, från detta år, med undantag för 2015, kläcktes det fram storlomsungar i Vårsjön varje år till och med 2016. Även 2020 sågs tidigt en nykläckt unge, som dock försvann. Övriga år har år fram till 2023 har det inte kläckts fram några ungar, trots de fyra par storlom som håller revir där och sannolikt skriker till häckning, i alla fall de flesta av dem. Anledningen till detta dystra häckningsresultat de sista åren i sjön? Predation, högt vattenstånd, störning?

Orrdansen

Text och foto: Kurt-Arne Johansson

Tidig morgon. Att få lyssna till orrarnas spelbubbel utifrån myren kan inte beskrivas utan måste få upplevas. Tänker för mig själv när jag står vid myrkanten och inandas de mjuka dofterna från myren, detta skulle alla få uppleva någon gång. Tror att världen hade sett annorlunda ut om alla fått uppleva denna fantastiska i mina ögon sett upplevelse. En dimhöljd myr med små myrtallar spelande orrar som bubblar och pyser, tranor som trumpetar i borte kanten av myren, några korpar flyger över, kraxande, klonkande och lekfullt kretsande om varandra. Känner mig som en riktig livsnjutare.

Smyger, mig ut dold av små martallar ut mot de spelande orrarna, där de likt små svarta fotbollar rullar runt mellan myrens tuvor. De har för mig helt osynliga gränser, men för orrarna hårt hållna. De springer mot varandra stannar upp med ett mellanrum på några decimeter för att sedan påbörja en skenfäktning. Ömsom flytta sig åt höger sedan vänster i något försök att komma in på den andres revir. Bubblen stiger på myren, solen börjar att stiga upp bak trädkronorna. Då plötsligt drabbar de ihop på riktigt allvar, fjädrarna ryker omkring. Efter några bra nyp från en av orrarna ser den andre ut att ge sig och springer tillbaka till sin plats.

Oj, vad är det nu? Det blir ett intensivare bubblande och springande bland orrarna, det är en höna som kommit in på spelområdet. Varje tupp försöker att hålla henne inom sina gränser. Men hon tröttnar på allas uppvaktning och flyger upp i en liten tall för att få bättre blick över skådespelet. Där sitter hon så fint och känner av de första värmande solstrålarna.

Orrtupparna håller på ett tag till på morgonen, för att på en given signal flyga iväg för att utöva andra bestyr under dagen. I morgon är de tillbaka igen för samma ritualer. Jag själv tar mig tillbaka över den blöta myren, upprymd att än en gång fått uppleva orrarnas dans.

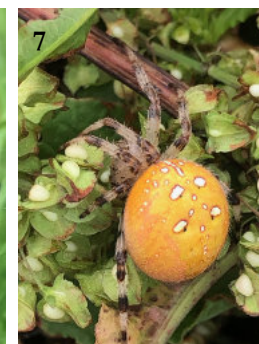
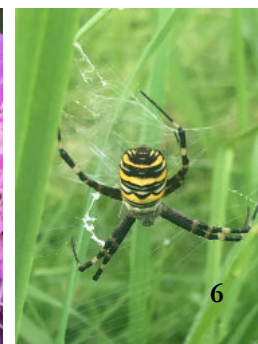
Ungarna kräver sitt
2023-05-17

"I den murkna boken har spillkråkan hittat det perfekta stället – sådana skogar vill vi ha fler av, där varje dött träd är guld värd."

Småkrypens individer

Text och foto: Lars Schale

1. Rödlus är en växtätare som lever öppna gräsmarker. Vanlig i södra Sverige och längs med norrlandskusten.
2. Barrträdslöpare lever i barrskogar och larven lever av ved och bark. Finns i stora delar av landet.
3. Prickig tigerspinnare lever i öppna gräsmarker och blandskogar. Larven lever av en mängd olika växter.
4. Snäckjägare lever i blandskogar och lever på olika blötdjur.
5. Fyrbandad blombock är vanlig i södra Sverige och längs norrlandskusten. Vuxna lever på nektar och pollen, larven av ved och bark på al, björk eller poppel.
6. Getingspindel lever i öppen gräsmark. Kommer in till Sverige i början på 1980 talet och finns nu i stora delar av Götaland och Svealand.
7. Kvadratspindel lever i öppna gräsmarker i skogslandskap.. finns i stora delar av landet.
8. Larv av blåfläckig träfjäril lever på ask och apel. Livskraftig men verkar inte vara särskilt vanlig.
9. Tjugotvåprickig nyckelpiga är en liten nyckelpiga som lever på svampar och lavar och finns i stora delar av landet.
10. Blåoxe som finns av två olika arter Lundblåoxe och björkblåoxe, dom är svåra att skilja på. Lund- lever på olika lövträd bl.a bok och ek. Björk- lever på björk och poppel.

Vad är viktigt 2024 – och alla andra år!

”Föreningsliv och ideella krafter kan ha en betydande roll som opinionsbildare och i bästa fall vara livsluft åt det demokratiska systemet. Samråd och remissvar är en del i detta, men det kan också vara annat påverkansarbete där olika åsikter får möjlighet att komma fram.”

Hjälmsjöro, samrådsremiss 2023 – ÖbN

I denna skrivelse, som är ett nytt samrådsyttrande över det nu något omarbetade planprogrammet för Hjälmsjöro 2023, vill vi i styrelsen för Örkelljungabygdens Natur (ÖbN) kortfattat återge några av de synpunkter vi i stort redan framförde under första samrådet år 2022. Därutöver vill vi även framföra några nya tankar som infunnit sig därefter.

Anledningen till att vi åter vill lyfta vissa frågor är den att planförfattarna i det nya planprogrammet till synes nästan helt bortsett från de invändningar och eftertänksamheter som både vi i ÖbN liksom många andra framförde vid samrådet 2022.

Bakgrund, kommentarer

Sammanfattningsvis har vi i ÖbN svårt att se att Örkelljunga kommun lagt ner eftertänksamma och erforderliga undersökningar, efterforskningar kring framtagandet av planområdets olika natur- och kulturmiljövärden, liksom kring områdets nuvarande viktiga funktion som ett mycket viktigt och positivt grönområde mellan själva tätorten och den intilliggande Hjälmsjön.

De nya planprogramförslagen för Hjälmsjöro kan sammanfattas med att områdets öppna gräsmarksområden i stort ska exploateras och bebyggas med olikartade villor och flerfamiljshus. Detta är till dels en helt ny bygg- och framtidssatsning i förhållande till 1979-års stadsplan och även till detaljplanen D96, från 2003 (området kring Karpstigen). Nu väljer man att helt bygga bort grönområdet, gräsmarken väster och nordväst Abborrasjön. Ett nytt ställningstagande, som alltså går helt emot den tidiga, nu 45-åriga utbyggnadsplanen. En plan som på den tiden fick mycket stor kritik för sin mycket storskaliga exploatering av viktig framtidsmark. Nu går alltså de nya tankarna än längre i sitt förslag till bebyggelseexploatering.

Områdets natur- och kulturmiljövärden...

är knappast utredda eller begrundade på något mer djuplodat sätt; märk väl att dessa värden på inget sätt kan förenklas till ett område innehav av rödlistade, specifika arter av olika slag. Betydelsen av att bevara en bred, fördjupad ”grön lunga” mellan tätortens centrala delar och den näraliggande sjön, Hjälmsjön, är till synes väldigt dåligt utredda och/eller genomtänkta. Detta återstår att göras.

Framtagandet av planområdets naturvärden inför de två olika planprogrammets samråd har delvis varit ofullständig och missvisande. Liksom länsstyrelsen påpekade vi detta efter första

förslaget till planprogram, varvid kommunen beställde en *Naturvärdesinventering* av konsultbolaget Calluna AB. Fältarbetet för denna gjordes dock inte förrän den 28 oktober 2022; en på flera sätt mycket sent förlagd inventeringsdag - strax innan månaden november infunnit sig. Om man, som det står i planprogrammet, har som ambition att anpassa bebyggelsemjöjlighet till påträffandet av viktig miljö, viktiga naturvärdsarter... då måste man göra betydligt fler naturinventeringar – och detta *även under* våren och försommaren och sensommaren. Det skulle stärka trovärdigheten kring just denna fråga.

Ett område som utmärkte sig under konsultföretagets endagsbesök, under dess inventeringsdag, var våtmarken strax väster om Abborrasjön. Denna relativt nytillkomna våtmark ansågs klart viktig att bevara för framtiden – både för fågellivets och för vedinsekternas skull.

Den kommunala hanteringen av de många negativa samrådsyttrandena...

som inlämnats i samband med samrådet 2022 känns undermålig; verkar inte som om kommunen bearbetat och velat ge rättvisa åt dessa utförliga och ofta verbalt rimliga samrådssvaren i någon större grad; det har nästan uteslutande blivit stereotypa svar till nästan alla. Varför genomföra en samrådsprocess om man ändå inte tycker svaren är värda respekt och eftertanke.

Alla vi som engagerat oss för områdets framtid har säkert ofta både likartade och olikartade ingångar till Bruketområdet, numera kallat ”Hjälmsjöro”. Avslutningsvis tror vi dock att vi sammantaget är många i Örkelljunga tätort som idag verkligen anser att området är värt betydligt mer eftertanke, analys och annorlunda framtidstankar än de som nu lagts fram. Att som man nu föreslår i det nya planprogrammet även bygga bort den sista öppenheten vid Abborrasjön, det kan vara en mycket kontraproduktiv åtgärd.

Det går fort att med några pennndrag radera de värden som framväxt under lång tid. Varför offra, slarva bort viktiga framtidsmöjligheter på detta ogenomtänkta sätt?

Vi i Örkelljungabygdens Naturs styrelse är alls inte emot all förändring som sker, om den sen är framskapad av människan eller av ”naturen själv”. Inte minst våtmarkens tillkomst i området visar på detta. Mycket positivt skulle kunna göras i detta område som helhet om förutsättningar och målsättning varit annorlunda.

Örkelljunga den 8 augusti 2023
Janne Johansson (för styrelsen ÖbN)

ÖP2040 - remissyttrande från ÖbN

Styrelsen för Örkelljungabygdens Natur vill lämna detta yttrande i anledning av det förslag till ny översiktsplan för Örkelljunga kommun som nu är ute på remiss, allmän granskning. Planen har fått beteckningen ÖP2040.

Allmänt finns det en hel del text och textförslag som vi gärna ställer oss bakom, men här nedan har vi i huvudsak tagit upp de områden vi tycker oss ha relativt stor kunskap om och som vi ibland tycker ha blivit styvmoderligt behandlade. Det gäller inte minst arbetet med att bevara och främja värdefulla natur- och kulturmiljöområden inför framtiden, att på ett medvetet sätt stärka och utveckla den biologiska mångfalden i kommunen.

Vår huvudinvändning mot ÖP2040 är att kommunen till synes medvetet har valt att endast på ett klart summariskt sätt presentera framtagen kunskap och information om naturens och kulturmiljöernas betydelse i vår kommun. Denna sida av översiktsplanen borde ha fått en mycket större, mer berättigad plats än den nu har fått – inte minst med tanke på att natur- och kulturmiljön oftast framhålls i starkt positiva ordalag när kommunen ska presenteras i olika sammanhang.

Den sen länge framtagna kommunala Naturvårdsplanen (i sina huvuddrag färdig redan 1997) behandlas i princip bara på en enda sida i det nya förslaget till Översiktsplan. Denna naturvårdsplan fördjupades och uppdaterades så sent som 2018 och fick då namnet **Naturvårdsprogram för Örkelljunga kommun**. När detta arbete godkändes av kommunfullmäktige antogs också tre strategier som man tänkte sig följa inför arbetet med natur- och kulturskyddsarbetet, vi citerar:

”Örkelljunga kommun antog 2018 ett nytt naturvårdsprogram med naturvårdsklassning och beskrivningar. Naturvårdsprogrammet innehåller tre strategier:

- 1. Bevara och utveckla naturen*
- 2. Nyskapa och kompensera naturvärden*
- 3. Öka kunskapen och sprida engagemang för naturen”*

Men redan i förra översiktsplanen, ÖP07, antog fullmäktige likartade, välvilliga ordval om hur de skulle arbeta med, ställa sig till framtagen kunskap om miljö, natur mm:

...”kommer kommunens många olika attraktioner som t.ex. värdefulla vatten-, natur-, fornlämnings- och kulturmiljöer att synliggöras, knytas samman, användas, bevaras och utvecklas.”

För oss som krets av Naturskyddsföreningen och som sen länge ideellt verkande naturvänner i just Örkelljunga kommun känns det mycket vemodigt att både politiker och tjänstemän under de senaste 20-30 åren **i stort** (undantag finns!) låtit bli att arbeta med och levandegöra framtagen kunskap. Det tycks saknas insikter om behoven av skydd för bevarandevärd natur, liksom behoven av inarbetade kontakter med inte minst markägare men även med myndigheter av olika slag, som skogsstyrelsen och länsstyrelsens naturvårdsenhet. Det känns beklämmande att kommunen missat ”så många tåg” under de senaste 20 åren. Vi måste därför med emfas framhåva att det finns ett stort behov av en nysatsning inom natur- och kulturmiljöområdet och det finns ett stort behov av en kunnig ekolog på dagens kommunkontor!

Man kan dessutom konstatera att inget enda naturreservat har inrättats i Örkelljunga kommun fram till dags dato, medan exv grannkommunen Laholm lär ha ca 40 reservat inom sina gränser

Att Örkelljunga kommun på något vis tycks ha bortsett från det långsiktiga naturvårdsarbete som åläggs inte minns den kommunala myndigheten är väldigt märklig! De många små och stora naturområden som lyfts fram i de av kommunen antagna planerna kräver i flertalet fall bevarandehänsyn, framtidstankar, goda markägarkontakter. Det mesta av detta återstår att förverkliga, här till krävs både positiva ställningstaganden och insiktsfullt ekologarbete.

Vi låter slutligen vårt remissyttrande få sammansmälta med det yttrande som det oberoende konsultföretaget **Ekologigruppen** gjorde efter det att de de ombetts granska Örkelljunga kommuns förslag till ny översiktsplan:

”Det saknas ... specifika utvecklingsinriktningar och planeringsprinciper kring hur områden med höga biologiska värden och hur ekosystemtjänster generellt ska hanteras i framtidsutvecklingen, både i bevarande- och i utvecklingssyfte, vilket bedöms som en svaghet i planen.”

Tydligare kan man knappast vara i analysen av kommunens otydliga och smått ointresserade sätt att ta sig an sitt framtida naturvårds- och kulturmiljövårdsansvar. Vid vårt försök att läsa in oss på det nya förslag till översiktsplan som här har granskats har vi även ett flertal andra kommentarer, men vi nöjer oss med att skicka vidare de vi här ovan summerat.

Örkelljunga den 30 oktober 2023
Janne Johansson (för styrelsen ÖbN)

Verksamhetsberättelse 2023

Styrelsen för Örkelljungabygdens Natur har under året bestått av följande personer:

Janne Johansson (sekr), Eva Persson (kassör), övriga ledamöter Lars Schale, Björn Herrlund, Kurt-Arne Johansson, Marita Jönsson och Pär Svensson. Ordförandeposten är alltså fortsatt obesatt.

Under året har en del ”tunga” svar och synpunkter, på olika ingrepp på naturen, tagit en del tid och många tankar. Det gäller bland annat våra funderingar på kommunens nya översiktsplan, på Hjälm sjörens kommande exploatering i Hjälm sjös närhet. I dessa tider, med ett allt större energibehov, kommer allt fler förfrågningar om upprättanden av solcellsparker. En stor sådan är på gång i Persköp och över gränsen in i Ängelholms kommun och en bergtäkt är också i görningen i Ingeborrarps närhet. Området för själva täkten ligger i Klippans kommun, men en del av området som behövs, för upplagsplats för massor med mera, ligger i vår kommun. I alla dessa förslag på projekt har vi sänt in synpunkter, det sist nämnda tillsammans med Naturskyddsföreningen i Klippan.

Studiecirklar har de flesta år varit en del av vår förenings verksamhet, så även under 2023. En om kryptogamer, som nästan är en året-runt-kurs, och en mer sommarknuten växtcirkel. Drivande här, är som så ofta, Janne Johansson.

Exkursioner har alltid varit en viktig punkt i verksamheten. Lyssning på ljud under sommarnatten blev det ute vid Rönneåns dalgång. Vilda blommornas dag är en årligen återkommande floraexkursion som detta år valde Spinneriet som utflyktsmål. Andra lyckade, sevärda exkursionsmål detta år var vandringen i Sinarpsdalen i Båstad kommun och den mer långväga exkursionen upp till Lilla Attsjö nära Växjö. Där blev vi guidade av Per Erik Larsson. Och slutligen kan nämnas en mycket vacker, varm septemberlördag då vi tittade på höstflyttande vadare vid kusten.

En ovanlig mötesdag detta år var den omständigheten att vi var värda för Naturskyddsföreningen i Skånes årsstämma, vilken cirkulerar mellan de olika kretsarna i landskapet. Denna gång var det vår tur. Stämman och vidhängande vegetarisk middag avhölls på Strandhem, medan uteexkursionen var en mycket trevlig guidning i det gamla kulturlandskapet uppe i Lärkesholm – vilken Pär Connelid var pappa till!

Kurt-Arne och Björn representerar föreningen i kommunens Naturvårdsgrupp, där också representanter för LRF och

Hushållningssällskapet sitter med. I övrigt är också några politiker med och vårt kommunalråd är ordförande i denna grupp som har tre eller fyra möten under året. I september gjordes en ordentlig, med Gata Park som huvudansvarig, ansiktslyftning i vårt ofta omnämnda Biparadis. En arbetsdag med både maskin- och handkraft, och en mängd folk från både Gata/Park, Naturvårdsgruppen och några till. Träd fälldes, mossrivare kördes, stigen i området trimmades, faunadepåer skapades, mossan räfsades upp, området runt de båda gamla vattenbäddarna trimmades. Allt för att gynna den omtalade biologiska mångfalden i området. Sakkunniga under dagen var Peter Korn och Mikael Sörensson.

Lennart Persson och Björn har som brukligt kollat våra holkserier och ersatt holkar i dåligt skick, av likadana som tillverkats under holkstillverkningen i Beringskolans slöjdsal under februari månad. Givetvis säljer vi också småfågelholkar till folk som frågar efter sådana. Slätterängen i Spångabygget har vårdats, allt gräs och örter har slagits med lie och en vecka senare räfsats ihop och burits bort. Likaså har hårdvallsängen, Christer och Bente Nossons i Ramnekärr, slagits. Dessutom har Janne och Björn försökt förbättra miljön för smörbollarna i Rya, också genom slätter och bortforsling av gräset.

Förra året genomfördes flera intressanta, sevärda föreläsningar. På årsmötet i februari kom Börje Gunnevik från Vetlanda och delade med sig om sina kunskaper kring uttern. Den eminenta naturfotografen Jan Elmelid visade Skånebilder en marsdag, därefter kom Per Lagerås och drog folk med sitt föredrag om hur digerdöden kan studeras med hjälp av pollenanalys mm. Årets räcka med föredrag avslutades med att Tomas Persson från Lunds botaniska förening berättade om dess floraväxteri.

Man bör också nämna att ÖbN detta år stöttat en fortsatt satsning på att undersöka insektslivet i våra skogar; denna gång en något annorlunda skog uppe i Lönnsjöholm. Vi är tacksamma att markägarna var vällovlige och dessutom fick vi ett stort ekonomiskt bidrag från Stiftelsen Gripen!

I SkoF:s skogskommitté är Janne vår representant, kommunornitolog är Björn.

En väldigt lång tradition är 4:ornas tidiga morgon, eller gökotta, i Lärkesholmsområdet. Under ledning av kunniga ledsagare deltog cirka 80 fjärde-klassare runt sjöarna, i ett som brukligt fint försommarväder.

Björn Herrlund för Örkelljungabygdens Natur

Slutligen

Larven till den sexfläckiga bastardsvärmaren sitter på käringtand, vilket är vad larven lever av. Vägkanter och slättermarker med käringtand är viktiga marker och för den vuxna fjärilen är åkervädd den blomma som den helst besöker för att få energi ifrån.

Lars Schale

Foto: Lars Schale

Styrelse

ORDFÖRANDE
Vakant

KASSÖR Eva Persson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkelljunga, tfn 070-830 14 27, evahenny@hotmail.se

SEKRETERARE Pär Svensson, Klockgatan 21, 286 34 Örkelljunga, tfn 076 775 44 75, svensson.par@outlook.com

LEDAMOT Björn Herrlund, Ekorrstigen 3, 286 35 Örkelljunga, tfn 070-951 53 23, bjornherrlund@gmail.com

LEDAMOT Kurt Arne Johansson, Sönder Össjö 8535, 286 74 Skånes Fagerhult, tfn 070 653 29 89, johansson.skf@telia.com

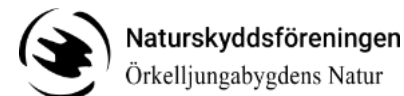
LEDAMOT Marita Jönsson, Jälla 513, 286 92 Örkelljunga, tfn 073 320 34 18, marita.jonsson1@hotmail.com

LEDAMOT Hanna Nilsson, Vanåsvägen 13, 286 72 Åsljunga, tfn 070 329 10 79, hanna.nilsson90@hotmail.com

Medlemskap kan du teckna på Naturskyddsföreningens hemsida naturskyddsforeningen.se
Du hittar också en länk för medlemskap på orkelljunga.naturskyddforeningen.se
360 kr. (Under 26 år 195 kr.) Medlem i Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen i Skåne och Örkelljungabygdens Natur. Du får tidningen "Sveriges Natur", med normalt sex nummer per år och med en upplaga på 200 000 samt Alcedo en gång per år.
420 kr. Familjemedlemskap (fritt antal medlemmar på samma adress).

Du kan också välja att bara vara lokal medlem i Örkelljungabygdens Natur. Vilket innebär att medlemsavgiften bland annat täcker framtagningen och distributionen av tidningen Alcedo. Kostnaden är **200 kr.** och betalas in på vårt bankgiro nr 617-8792 (**OBS använd detta bankgiro bara om du vill vara lokal medlem, för medlemskap i riks se ovan**).

Besök vår hemsida: orkelljunga.naturskyddsforeningen.se

Alcedo